ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՈԼՍՈՅ համար, տարեկան 60 ղրշ. վեցամսեայ 30 ղրշ. Եռամսեայ 20 ղրշ. — ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ համար, տարեկան 80 ղրշ. Վեցամսեայ 40 ղրշ. Եռամսեայ 25 ղրշ. — ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար, Տարեկան 22 ֆր. Վեցամսեայ 11 ֆր.։

ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՂԸ ՄԻԱՅՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴ Է

ԶԵՌՔԷ 10 ՓԱՐԱ

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK
Galata, Kourchounlou han, N. 7

ԾԱՂԻԿ
ՕՐԱԳԻՐ

”زاغيك“ ارمنيجه يومى وسياسى غزته‌در

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Կալաթա՝ Գուրշունլու խան, թիւ 7
ՍԱԳԱՆԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն թղթակցութիւն պէտք է ճակտին գրուած ըլլայ։
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն գրութիւն ետ չի տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ 1ԻՆ, 10ԻՆ ԵՒ 20ԻՆ

ԺԵ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 346 «ԾԱՂԻԿ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ 10 ՄԱՅԻՍ 1902 ՇԱԲԱԹ

ԿԵԱՆՔԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԽԱՐԴԱԽՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
(ՀԻՒՄՊԷՌ–ՔՐՕՒՖՕՐՏ ԳՈՐԾԸ)

Հարիւր միլիոն ֆրանքի ժառանգութիւն մը.— Հրաշալի պատմութիւն անգոյ ամերիկացիի մը.— Հազար եւ մէկ գիշերներու մէկ հատուածը.— Թիթեռնուն բռնուողները.— Կտակի մը, ճոգ չէ թէ երեւակայական կտակի մը շնորհիւ ինչե՞ր կարելի է ընել.— Կնոջ մը շահատակութիւնները.— «Դարուս մեծ խարդախութիւնը».— Վարագոյրը կը բացուի վերջապէս.— «Դրամարկղը».— Եւ ծնաւ մուկն չնչին . . . — Յուսախաբութիւն.— Երեք ու կէս ֆրանք՝ 100 միլիոնի տեղ.— Խնդրին պարզած երեւոյթները։

ՓԱՐԻԶ, 14 Մայիս 902 (*)

Ըսի արդէն թէ այն պահուն ուր Քրօւֆօրտներու եւ տիկին Հիւմպէռի միջեւ բացուած դատը վերջնական գոյն մը պիտի առնէր, եւ վճիռը պիտի տրուէր, նոր խնդիր մը յայտնութիւնը պատճառ եղաւ որ այդ վճիռը յետաձգուի. ըսեմ անմիջապէս թէ ինչ էր այդ նոր խնդիրը։

Վերջնական վճիռ մը տալու համար որոշուած օրն էր ապրիլ 30ը, բայց նոյն օրը, Քրօւֆօրտներու փաստաբան Պ. Պալլէյ յետաձգում մը կը պահանջէ, առարկելով թէ կարգ մը տեղեկութիւններ պիտի ստանայ իր փոխանորդներէն, Քրօւֆօրտներէն։ Դատավարութիւնը կը յետաձգուի։ Կ'անցնին քանի մը օրեր, եւ ահա յանկարծ, առտուան մէկը, թերթերը կը հրատարակեն թէ տիկին Հիւմպէռի պահանջատէրերէն մէկը, Պ. Մօռէլ դատական միջոցներու դիմած է իր պահանջքը գանձելու համար, եւ թէ նոյն իսկ հարցաքննիչ դատաւոր մը կարգուած է։ Այս լուրը կը ստուգուի, որովհետեւ մայիս 6ին, Պ. Մօռէլ իրապէս խնդրագիր մը կը ներկայացնէ դատարանին եւ առարկելով թէ իր 130,000 ֆրանքի պահանջքը անգանձելի կը մնայ, կը խնդրէ որ բացուի համբաւաւոր դրամարկղը, արգելքի տակ առնուի ծանօթ 100 միլիոնը, եւ անկէ վճարուի իր առնելիքը։ Այս խնդրագրին վրայ, թէ՛ տիկին Հիւմպէռի փաստաբան Պ. տը Պիւիթ եւ թէ՛ Քրօւֆօրտներու փաստաբանը կը մոռնան իրենց միջեւ ծագած դատերը, ու միանալով կը յայտարարեն թէ անկարելի է արգելքի տակ առնել կտակի մը նուիրականութեամբ պաշտպանուած 100 միլիոնը, ո՛չ ալ անկէ ո՛ եւ է մաս մը վճարել՝ մինչեւ որ իրենց մինչեւ (այսինքն Տիկին Հիւմպէռի եւ Քրօւֆօրտներու միջեւ) գոյութիւն ունեցող դատերը լուծում մը չգտնեն։ Փոխադարձ կ'առնեն կուտան այս կէտին վրայ։ Այդ վիճաբանութեանց միջոցին, Տիկին Հիւմպէռի փաստաբանը, խնդիրը անուշ տեղը կապելու համար կ'առաջարկէ որ փոխանակ դրամարկղին պարունակութիւնը արգելքի տակ առնելու, երթան Տիկին Հիւմպէռի տունը, եւ երկու նօտարներու ներկայութեան դրամարկղը բանալով արձանագրեն անոր պարունակութիւնը։ Այդ արձանագրութիւնը նոյն ատեն ապահովութիւն մը պիտի ըլլար միլիոններու գոյութեան նկատմամբ, որով պահանջատէրերը պիտի կրնային հանդարտ սրտով քնանալ, առանց դրամին կորսնցնելու երկիւղէն գրաւուած ըլլալու։ Այս մասին համաձայնութիւն մը կը գոյանայ, եւ դատարանը, 6 մայիս 1902 թուականը կրող հրամանագրով մը կ'որոշէ որ երկու կողմի փաստաբանները եւ երկու նօտարներ երթան Տիկին Հիւմպէռի տունը, Կրան Առմէ պողոտային վրայ, դրամարկղը բանալու եւ պարունակութիւնը արձանագրելու համար։ Ըստ այդ հրամանագրին, նօտարները պարտաւոր պիտի ըլլային արձանագրուած ամէն ինչք, դրամ, գոհարեղէն, արժեթուղթ, եւայլն վերադարձնել Տիկին Հիւմպէռի, եւ զանոնք կրկին դրամարկղին մէջ դնել տալէ վերջ, իրենց կնիքով դրամարկղը կնքել։ Դարձեալ այդ հրամանագրին համեմատ, դրամարկղին բացումը տեղի պիտի ունենար մայիս 9ին։

Պահանջատէր Պ. Մօռէլի խնդրագրին եւ այդ հրամանագրին հետեւանքները պիտի պարզեմ քիչ ետքը։ Ըսեմ առ այժմ սա թէ հրամանագրին իբր առաջին արդիւնք յետաձգուեցաւ այն դատավարութիւնը՝ որուն մէջ վերջնական վճիռ մը պիտի տրուէր տիկին Հիւմպէռի եւ Քրօւֆօրտներու միջեւ գոյութիւն ունեցող դատերուն համար։ Վճիռ մը՝ որ ալ արուելիք չունի, քանի որ այսօր յայտնի է թէ Քրօւֆօրտ անունով կոչուած այդ մարդիկը բնաւ գոյութիւն չեն ունեցած, եւ թէ տարիներէ ի վեր յաջորդաբար բացուած դատերն ալ պարզ կատակերգութիւններ էին միայն։

×

Անցնելէ առաջ բուն խարդախութեան յայտնուելուն, այսինքն դրամարկղին բացման օրուան, պէտք է հոս յիշատակեմ կարգ մը պարագաներ՝ որոնք արդէն իսկ զգացուցած էին այս խարդախութիւնը։ 1897ին, տիկին Հիւմպէռի պահանջատէրերէն մէկը, Պ. Ժիրառ՝ վարիչ Ժիրառ եւ Ընկ. դրամատան, չկրնալով տիկին Հիւմպէռի փոխ առած գումարը, 6,200,000 ֆրանքը գանձել, սնանկացած եւ անձնասպան եղած էր։ Այդ սնանկութենէն եւ անձնասպանութենէն վերջ, Ժիրառ եւ Ընկ. դրամատան հաշուեյարդար կարգուած էր Պ. Տիւրօ, եւ տիկին Հիւմպէռի պարտքին համար հարկ եղած էր դատավարութեան մը։ Առաջին անգամ այդ դատավարութեան միջոցին էր որ կասկած մը ծագեցաւ։ Պ. Տիւրոյի դէմ փաստաբան կարգուած ըլլալով Պ. Վալտէք-Ռուսօ, Ֆրանսայի արդի նախարարապետը, այս վերջինը տարակոյս յայտնեց Քրօւֆօրտներու գոյութեան նկատմամբ։ «Լոյսի դուռ մըն է աս, ըսաւ, եւ բան մը զանոնք չի՛ մնար. ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ երեք ամերիկացիներ, նախ Քրօւֆօրտ հօրեղբայրը եւ յետոյ Քրօւֆօրտ եղբօրորդիները որոնք առասպելային հարստութեանց տէր կը ճանչցուին, գաղտնի կը մնան տասնէ շատ աւելի տարիներ, մէկը չի տեսներ զիրենք։ Այս մարդիկը, այդ առասպելային հսկայ հարստութեանց տէր ըլլալով ինչպէ՞ս կրնայ ըլլալ որ ո՛չ որոշ բնակարան մը կ'ունենան, ո՛չ տուն, ո՛չ հողեր, ո՛չ ալ ո՛ եւ է ստացուածք մը։ Այդ միլիոնատէրերը ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ Բարիզի մէջ օթէլ մը կը բնակին, Լոնտոնի մէջ օթէլ մը կը բնակին, Նիւ Եորքի մէջ օթէլ մը կը բնակին։ Չէ՞ին կրնար, քանի որ այնչափ հարստութիւն ունէին, իրենց առանձին բնակարան մը ունենալ»։ Յետոյ, յայտնելէ վերջ թէ իր եւ իր պաշտպանեալին կողմէ կատարուած քննութիւն մը ապացուցած է որ Քրօւֆօրտ եղբայրները երբեք չեն բնակած Նիւ Եորք, Պրոատէյ փողոցը, 1202 թիւը կրող օթէլին մէջ, — օթէլ մը որ իբր անոնց բնակավայրը ցոյց կը տրուէր, — կը հետեւցնէ թէ Քրօւֆօրտները երբե՛ք գոյութիւն չեն ունեցած, եւ թէ ամբողջ այդ կտակին, ժառանգութեան, ամերիկացիներուն ու դատերուն հիւսուածքը ուրիշ բան չէ՝ եթէ ոչ դարուս ամենէն մեծ խարդախութիւնը։

Ատեանը կը յուզուի ու քիչ կը մնայ որ Պ. Վալտէք-Ռուսոյի խորաթափանց մտայնութեան պատճառաւ նոյն իսկ այդ թուականէն, այսինքն 1897էն երեւան ելլէ այս հսկայ խարդախութիւնը։ Քրօւֆօրտներու գոյութիւնը խնդիր կը դառնայ, եւ ատեանը կը հրամայէ որ մանրակրկիտ քննութիւն մը բացուի այդ մասին։ Գործը վտանգուելու վրայ է, կացութիւնը փափուկ։ Բայց տիկին Հիւմպէռ նորէն ելից հնար մը կը գտնէ, ինչպէս որ պիտի տեսնուի։ Այն պահուն ուր ատեանը կը պատրաստուի քննութիւն մը բանալ Քրօւֆօրտներու գոյութեան մասին, Հավրըի ծանօթ եւ բաւական հռչակ ունեցող փաստաբան մը, Պ. Բարիմանթէ, որ մինչեւ ան ատեն հսկած էր Քրօւֆօրտներու անունով տիկին Հիւմպէռի դէմ բացուած դատերուն վրայ, կը յայտարարէ ատեանին թէ Քրօւֆօրտները իրապէս գոյութիւն ունին։ Ասոր վրայ, ատեանին կողմէ բացուելիք քննութիւնը մէկդի կը թողուի, եւ տիկին Հիւմպէռ անգամ մըն ալ կ'ելլէ գործին մէջէն։ Քիչ վերջը, կարգ մը պահանջատէրներ թուղթեր կ'ընդունին, ստորագրուած կա՛մ ինքզինքը Քրօւֆօրտներու քարտուղարը ցոյց տուող «Միլլէր» անունով անձէ մը, եւ կամ նոյն ինքն Ռօպէրթ Քրօւֆօրտի կողմէ, որոնք բոլորովին կը ցրուեն Քրօւֆօրտներու գոյութեան մասին ծագած տարակոյսները։

Քրօւֆօրտներու գոյութեան այդ խնդիրը ծագում առաւ այս վերջին օրերս ալ, ապրիլ 30ի դատավարութեան մէջ, որու միջոցին որոշուած էր յաջորդ նիստով մը վերջնական վճիռ մը տալ Քրօւֆօրտներու եւ տիկին Հիւմպէռի միջեւ գոյութիւն ունեցող դատերուն։ Այդ ապրիլ 30ի դատավարութեան օրը, դատարանին նախագահը պէտք տեսած էր Քրօւֆօրտներու գոյութեան մասին հարցումներ ուղղելու անոնց փաստաբանին Պ. Պալլէյի։ Ճիշդ այդ միջոցին նմանօրինակ կասկածներ ալ ծագած էին պահանջատէրերուն քով, եւ ամէնուն աչքին հանելուկ մը դառնալ սկսած էր այդ Քրօւֆօրտներու գոյութեան խնդիրը, երբ պարագայ մը եկաւ բոլորովին հաստատել արդէն իսկ գոյացած կասկածները։ «Մաթէն» օրաթերթը, կարելի եղածին չափ զգուշաւորութեամբ գրուած յօդուածներու շարք մը հրատարակեց, իր աշխատակիցներէն Պ. Մաթօնի կողմէ, որոնցմէ պարզապէս կը զգացուէր թէ խարդախութիւն մըն է այդ «Հիւմպէռ-Քրօւֆօրտ» անունով ծանօթ գործը։ Յօդուածները՝ որոնք մինչեւ այսօր կը շարունակուին, ահագին աղմուկ մը հանեցին. պահանջատէրերը իրար անցան, գումարումներ ունեցան։ Վրայ եկաւ իրենց մէկուն, Պ. Մօռէլի կողմէ տրուած այն խնդրագիրը՝ որ դրամարկղին մէջ գտնուող 100 միլիոնին արգելքի տակ առնուիլը կը պահանջէր եւ որուն հետեւանքով դրամարկղին բացումը վճռող հրամանագիր մը տրուեցաւ դատարանին կողմէ։

* * *

Այդ հրամանագիրը ահագին յոյս մըն էր պահանջատէրերուն համար։ Հրամանագիրը տրուած էր մայիս 6ի իրիկունը, եւ դրամարկղը պիտի բացուէր մայիս 9ին։ Երկու օր ալ, եւ ամէն ինչ պիտի յայտնուէր, ամէնքն ալ պիտի գիտնային վերջապէս թէ ինչ կը պարունակէ այդ համբաւաւոր դրամարկղը, թէ ինչե՞րէ կը բաղկանայ 100 միլիոնը ներկայացնող գումարը։

Թէ ինչպէ՛ս անցուցին այդ երկու օրերը, թէ ինչ մտահոգութիւններէ պաշարուեցան, թէ ինչ սրտադողեր քաշեցին, բոլոր անոնք կրնաք գուշակել ինքնին։ Անոնց հետ մէկտեղ միեւնոյն ատեն սրտադողի մէջ էր բովանդակ Բարիզ։ «Մաթէն»ի յօդուածները, եւ անոնց հետ ալ միւս թերթերու մէջ երեւցող մանր տեղեկութիւնները, ինչպէս նաեւ բերնէ բերան շրջող տարաձայնութիւնները ընդհանուր խռովութեան առարկայ դարձած էին։ Ամբողջ երկու օր, սրճարանները, զբօսավայրերը, թատրոնները, վերջապէս ամէն տեղ, Բարիզի այս գայթակղութեան ծարաւի ժողովուրդը լեցուց առասպելային հանգամանք մը ստացած դրամարկղին պատմութիւններովը։

Վերջապէս եկաւ մայիս 9ի օրը։ Առաւօտեան կանուխ, արդէն իսկ ահագին բազմութիւն մը խռնուած էր Կրան Առմէ պողոտային վրայ, Հիւմպէռներու դղեակի ապարանքին առջեւ, որուն դուռը, ինչպէս նաեւ պատուհանները գոց էին ամբողջ։ Բազմութեան մէջ կը նշմարուէին մանաւանդ փաստաբաններ, նօտարներ, դատական պաշտօնեաներ, ինչպէս նաեւ տիկին Հիւմպէռի պահանջատէրերէն շատեր։

Մինչեւ ցորեկ այդ ամբոխը կը խլրտի հոս, կը խօսին ամէնքն ալ, հազար ու մէկ

ՕՐԻՈՐԴ ՄԱՌԻ Տ'ՕՐԻՆԵԱՔ

մեկնութիւններ կու տան, կարծիքներ կը յայտնեն։ Հիւմպէռներու բնակարանը միշտ գոց է, գոց դուռը, գոց պատուհանները։ Ժամ մըն ալ կ'անցնի եւ վերջապէս դատական պաշտօնեաները, տիկին Հիւմպէռի փաստաբան Պ. տը Պիւիթ, Պ. Մօռէլի փաստաբանը, նօտարները, եւ անոնց հետ ալ ոստիկանութեան երկու քոմիսէրներ ու պաշտօնեաներ կը հասնին Հիւմպէռներու բնակարանին առջեւ ու դուռը կը զարնեն։ Կ'անցնի հինգ վայրկեան մը։ Տանը շուրջը հաւաքուած բազմութիւնը կարծես անշարժացած է ամբողջովին։ Ձայն ձուն չ'ելլեր։ Վերջապէս դուռը կը բացուի, սպասուհի մը կ'երեւայ ու կը ծանուցանէ թէ տիկին Հիւմպէռ տունը չէ, թէ Հիւմպէռ ընտանիքը ամբողջ մեկնած է, յայտնի չէ՛ թէ ուր։

Թէ ինչ ազդեցութիւն կ'ընէ այս յայտարարութիւնը դուրսի ամբոխին վրայ, թէ ինչ դէմք կ'ընեն պահանջատէրերը, ատիկա չպիտի փորձեմ նկարագրել, որովհետեւ բացարձակապէս անկարելի է։ Անգին, պաշտօնական անձնաւորութիւնները, ընկերակցութեամբ բոլոր փաստաբաններուն, նօտարներուն պահանջատէրերուն եւ ոստիկանական պաշտօնեաներուն ներս կը մտնեն։ Հիւմպէռներու բնակարանին դուռը կը գոցուի։

Դուրսը, մարդիկը բարձրաձայն մեկնութիւններ կուտան Տիկին Հիւմպէռի փախուստին վրայ, որովհետեւ ամէն մարդ կ'ընդունի թէ փախած է այդ միլիոններու հետ խաղացող կինը։ Իսկ ներսը, պաշտօնական անձերն ու միւսները կը մտնեն համբաւաւոր դրամարկղը պարունակող սենեակը։ Բանալի չկայ։ Դրամարկղը կոտրելու որոշում կուտան ու կողպարար մը կը կանչեն։

Երկաթէ ահագին սնտուկը, այդ այնչափ հռչակ ստացած դրամարկղը կեցած է հոն, խորհրդաւոր երեւոյթով մը։ Ամբողջ տարիներ երազներ հիւսուած են անոր վրայ, ինչպէս նաեւ անոր պարունակած ո՛չ նուազ համբաւի տիրացած 100 միլիոնին վրայ։

Քիչ մը վերջը պիտի կոտրեն զայն, պիտի բանան։ Ի՞նչ պիտի ելլէ արդեօք մէջէն . . . ։

(Շար.ը վաղը) **ՆՈՒՌՄԱ.**

(*) Այս նամակին Ա. եւ Բ. մասերը, ինչպէս նաեւ Տիկին Հիւմպէռի եւ Պ. Ֆրէտէրիք Հիւմպէռի պատկերները հրատարակեցինք երէկ եւ առջի օր։

ԳԻՏԱԿԱՆ ԷՋԵՐ

ԵԼԱԿԸ

Թերեւս նոր յայտնութիւն մը ըրած չըլլամ ըսելով թէ, առանց բացառութեան գրեթէ բոլոր մեծ քաղաքներու եւ մանաւանդ մայրաքաղաքներու մէջ բնակողներս դժբաղդութիւնը ունինք յօդացաւոտ, ոտնացաւոտ, յօդաբորբոքումոտ (arthritiques) *ըլլալու։ Այնքան ատեն որ երիտասարդ ենք, ատիկա այնչափ աչքի չի զարներ ու գէշ աղէկ կ'երթանք. բայց անգամ մը որ յիսունը դարձաւ, ալ այդ երեք ճիւաղները մէջտեղ կ'ելլեն, եւ երեքը մէկ, երբեմն առանձին առանձին, ու իրենք կը գրաւեն կեանքին վերջին եւ ապահովաբար ամէնէն ալ անուշ մասը։*

Շատեր կ'ըսեն թէ այս տխուր իրողութեան պատճառն է այն անմիտ կեանքը զոր կը վարենք քաղաքակրթութեան բարդ ձեւակերպութիւններուն մէջ, չափազանց աշխատութեամբ, շարունակական մտատանջութիւններով, համեմներու, միսի, ալքոլի ծայրայեղ գործածութեամբ, գիշերները լուսցնելով, թոյլ թոյլ նստելով։ Ասանկով մարմինէն ներս մտածը դուրս ելածէն աւելի մեծ քանակութեամբ ըլլալով միշտ, գործարանաւորութիւնը կը սկսի աղտոտիլ, աւրուիլ հետզհետէ, մկանները ցաւիլ կը սկսին, յօդերը իրենց դիւրաշարժութիւնը կը կորսնցնեն, արիւնը կը բորբոքի եւ ամէն բան կը խանգարի կը մնայ։

Էհ, բացատրութիւն մը որ համոզիչ ըլլար թերեւս, եթէ գիւղացիներն ալ, որոնք բացօթեայ տեղեր կ'ապրին, հոգեր չունին, աղէկ կը մարզեն իրենց անդամները, անոնք ալ այդ միեւնոյն ցաւերը չունենային . . . ։

Կ'երեւայ թէ ատոնք ալ տակաւին չորոշուած մանրէի մը վերագրել լաւագոյն բացատրութիւնն է, եւ կրնայ երկու պարագաներուն համար ալ գոհացուցիչ ըլլալ։ յօդացաւի մանրէ մը՝ ինչպէս կայ կատաղութեան մանրէն, քանկրի մանրէն եւայլն։ Մանաւանդ որ յօդացաւն ալ փոխանցիկ ըլլալ կ'երեւայ, որովհետեւ յօդացաւոտի մը արիւնէն առողջի մը մարմնին մէջ ներարկուելուն, կրնայ անմիջապէս տկարացնել զայն, ենթակայ դարձնել զայն այս կամ այն հիւանդութեան։

* * *

Ինչ որ ալ ըլլայ, յօդացաւոտները, ոտնացաւոտները ստիպուած են պահել շատ խիստ կանոնապահութիւն մը, որմէ չեն կրնար դուրս ելլել առանց ծանր վտանգներու ենթարկելու իրենց կեանքը։ Ամէն մարդ գիտէ թէ այդ հիւանդները պէտք չէ որ չափազանց գործածեն բորակածնային սնունդները (nourritures azotées), *թէ գինին շատ արգիլուած է իրենց, ինչպէս որսի միսը, սունկի կերակուրները, լոլիկը, գաւնականջը, եւայլն։*

Բայց գոնէ կրնա՞ն ելակ ուտել. հիմա որ ելակի ժամանակն է, անով զբաղիլ ամէն բանէ աւելի, շատ իրաւացի է։

Յօդացաւոտները կրնա՞ն, պէտք է՞ որ ելակ ուտեն։ Այս հարցումը երկար ատեն զբաղեցուցած է բժշկական աշխարհը եւ բաւական ալ աղմուկ հանած։ Հիպոկրատ ելակ ուտել կը յանձնարարէ անոնց, Կալիէնոս կ'արգիլէ բացարձակապէս, սա՛ խաբէական պատճառով որ, այդ պտուղն ալ, լոլիկին, գաւնականջին եւ ուրիշ կարգ մը պտուղներու ու բանջարներու պէս, կը պարունակէ զանազան հանքային աղեր, վերջին աստիճան ազդեցիկ՝ արիւնը գրգռելու ու աղտոտելու մէջ։

Երկու բնալոյծներ Պ. Պ. Բօրթ եւ Տէմուլիէն, — անշուշտ երկու յօդացաւոտներ, եւ միեւնոյն ժամանակ ելակէն ախորժողներ, — Ֆրանսայի մէջ առնօք ուզեցին հաստատել թէ ո՛րքան իրաւացի է այդ երկրորդ կարծիքը, որ կը ձգտէր Հիպոկրատինէն աւելի ընդունելի ըլլալ։ Պ. Պ. Բօրթ եւ Տէմուլիէն փորձեցին, տարրալուծեցին տասը տեսակ ելակներ, ու մեծ զարմացումով տեսան որ, մէջը գտնուած հանքային աղը ասիտ սալիսիլիքն *է։ Գիւտը ո՛չ միայն անակնկալ մըն էր, այլ եւ մէկէ աւելի խիստ շահեկան հետեւութիւններ ալ կը բերէր իր հետ։*

* * *

Նախ ասիտ սալիսիլիքը *մնդառական տեսակէտէն անբաղդատելիօրէն օգտակար է մարդուն իր հակախմորական* (antifermentative) *յատկութիւններով։ Յետոյ ո՞վ չի գիտեր որ,* ասիտ սալիսիլիքը *յօդացաւին համար ճիշդ ա՛յն է, ինչ որ է* սուլֆաթը (sulfate de quinine) *տենդին համար, այսինքն անոր զօրաւորագոյն դարմանը։ Ըսել է թէ, Հիպոկրատ է որ իրաւունք ունի, և ոտնացաւոտներուն համար մէկ հատիկ սքանչելի դարմանումի միջոցն է ելակ ուտել, ուտել առատութեամբ։ Ասիկա մանաւանդ, — ելակ ու-*

ռելը,—պէտք է յօդացաւոտները իրենց համար ասիտ սալիսիլիք առնելու միակ ձեւը ընեն, ամէնէն աւելի դիւրալոյծ, ամէնէն աւելի անվնաս վիճակի մը մէջ։

* *

Պէ՛տք է աւելցնել թէ ասիտ սալիսիլիքը միմիայն յօդացաւը չի բժշկեր։ Ո՛չ. Պ. Ռուլթիէ անուն դեղագործ մը, արեւուն չափ պայծառ փաստերով ապացուցած է որ ասիտ սալիսիլիքը (կամ սալիսիլաթ տը սուտ) աննման բուժիչ մըն է նաեւ ոչ միայն առհասարակ ամէն սեռէ արիւնային բորբոքումներու, այլ եւ մորթի շատ մը հիւանդութիւններու ալ, գլխացաւի, դժուարահալութեան, մէկ խօսքով, արտաքոյ կարգի արիւն մաքրող մըն է, հանդարտեցուցիչ մը, մարսողութեան կանոնաւորող մը, եւ մարմինին ոյժ տուող մը միեւնոյն ժամանակ։

Ուրեմն ելակ, ելա՛կ պէտք է ուտել, մէթոտիկ եւ շարունակական կանոնաւորութիւնով մը, առողջապահական տեսակէտով ինքզինքը խնամած ըլլալու համար եւ վայելած ըլլալու համար դարման ամէնէն համեղ ու փափուկ պտուղներէն մէկը։ Ելակի միջոցաւ դարմանումի պաշտօնն բժիշկները կ'ըսեն նաեւ հիմա, թէ օգուտը շատ աւելի մեծ կ'ըլլայ, եթէ առտուն կանուխ ընկերուհիի մը հետ երթայ մարդ ելակի մը արտերուն մէջ, ու մէկ ձեռքով քաղէ մէկ ձեռքով ուտէ, միեւնոյն ժամանակ ծծելով նաեւ մաքուր օդը դաշտին։ Օ՛հ, այն ատեն, երջանկութիւնն ալ մեծ կ'ըլլայ, եւ, իրա՛ւ, բժշկութիւնն ալ աւելի՛ արագ։

ԷԼԻՄ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՍՊԱՆԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ
ԹԱԳԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

ԾԱՂԻԿի ընթերցողները արդէն օրը օրին կարդացին այն բոլոր մանրամասնութիւնները որոնք կը պատկանէին Սպանիոյ Ալֆոնսօ թագաւորին չափահասութեան տարիքը թեւակոխելուն առթիւ, իր խնամակալ մօրը տեղը երկրին կառավարութեան գլուխը անցնելուն։ Այս մասին նորագոյն լուրեր հետեւեալը կը հաղորդեն.—

ՄԱՏՐԻՏ, 18 մայիս.—Պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ Ալֆոնսօ թագաւորին մէկ ուղերձը բանակին եւ տորմիղին, որուն մէջ հետեւեալ կէտերը մասնաւոր շահեկանութիւն մը ունին.—«Այն վայրկենին, յորում ես կը ստանձնեմ բանակին եւ տորմիղին վերին հրամանատարութիւնը, այն տեսակ պարտականութիւն մը ի գործ կը դնեմ, որ իմ կուրծքս մեծ գոհացումով մը կ'ուռեցնէ։ Իբր թագաւոր, իբր զօրավար, իբր Սպանիացի եւ իբր զինուոր կ'ողջունեմ զձեզ։ Քաջութիւն, գործելու կորով եւ յարատեւութիւն, կարգապահութիւն եւ հայրենասիրութիւն. այս բոլոր յատկութիւնները ձեզի վայել են, հայրենեաց բարօրութեան ու բարգաւաճման համար։ Իմ բոլոր հոգւովս ձեր քովը պիտի ըլլամ, ձեզի հետ իմ վտանգի վայրկեաններուն, եւ եթէ օր մը պատմութիւնը ձեր վրայ խօսի, այն ատեն իմ ալ անունս պիտի տայ։ Միշտ կատարեցէք ձեր պարտականութիւնները ի փառս հայրենեաց, եւ այն ատեն կրնաք վստահ ըլլալ թէ ձեր թագաւորը զձեզ պիտի սիրէ։»

ՄԱՏՐԻՏ, 19 մայիս.—Թագաւորը, երէկ կատարեց, օտար իշխաններու ներկայութեան, իր հօր Ալֆոնսօ ԺԲ.ի յիշատակարանին հիմնարկութեան հանդէսը։ Այս առթիւ ժողովուրդը համակրութեան խանդավառ արտայայտութիւններ ըրաւ թագաւորին։

ՄԱՏՐԻՏ, 19 մայիս.—Թագաւորը այսօր ձիով անցք անցուց զինուորական եւ ծովային վարժարաններու աշակերտները, ինչպէս նաեւ Մատրիտի զօրանոցը։ Թագաւորը, որուն կ'ընկերային օտար իշխաններ, խանդավառ համակրութեան առարկայ դարձաւ։ Անկից վերջ թագաւորին քիթէն արիւն եկաւ, զոր պէտք է վերագրել վերջին օրերու հանդիսաւորութեանց առթիւ տիրող տաքերուն։

ՄԱՏՐԻՏ, 19 մայիս.—Երեկոյին թագաւորական պալատին մէջ մեծ ընդունելութիւն տեղի ունեցաւ։

ԼՈՒՊԷ ՆԱԽԱԳԱՀ
ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Հեռագիրները արդէն հաղորդեցին Լուպէ Նախագահին Ռուսիա ժամանելուն առթիւ տեղի ունեցած ընդունելութիւնը եւ հանդէսները։ Այս առտուան Վիէննական թղթաբերէն կը փութանք ներկայացնել այդ ընդունելութեան եւ հանդէսներուն մանրամասնութիւնները, որոնք իրենց մեծ կարեւորութիւնը ունին անտարակոյս, երբ ընդհանուր միջազգային քաղաքականութեան մէջ ռուսեւ-ֆրանսական դաշնակցութեան դիրքը նկատողութեան առնենք։

ԲՐՈՆՇԴԱՏ, 20 մայիս. —Մոնքալմի այս տեղի նաւահանգիստը ժամանումը տեղի ունեցաւ առտուան 10ին։ Ռուսական մարտանաւերու թնդանօթի հարուածներով ողջոյններու ներքեւ Մոնքալմ խարիսխ նետեց։ Նոյն միջոցին Ալեքսանտրա եաթէն, որուն մէջ կը գտնուէր Նիքոլա Ցարը, կուտար մը մեկնեցաւ որ իր մէջ ունենալով զօրավար-ծովակալ մեծ իշխան Ալէքսիսը գնաց դէպ ի Մոնքալմ։ Այն բազմաթիւ մասնաւորներու շոգենաւներէն, որոնք Ֆրանսական տորմիղին կը սպասէին, փրթան հուռայի խանդավառ աղաղակներ։ Զօրավար ծովակալին կողմէ ողջոյնը տեղի ունենալէն վերջը, Լուպէ Նախագահը եւ մեծ իշխան Ալէքսիս կուտարը մտնելով ուղղուեցան դէպի Ալեքսանտրա զբօսանաւը, որուն կամրջակին վրայ Ցարը կը սպասէր Լուպէ Նախագահին։ Երբ Ֆրանսական հանրապետութեան Նախագահը ոտքը դրաւ զբօսանաւուն վրայ, այն ժամանակ գլխաւոր կայմին վրայ պարզուեցաւ կայսերական դրօշը եւ ֆրանսական եռագոյն դրօշակը։ Նիքոլա կայսրը ամէնէն սրտագին կերպով ողջունեց Նախագահը, որուն վրայ, երկուստեք ներկայացուեցան հետեւորդները։ Առտուան ժամը 11էն քիչ վերջը «Ալէքսանտրա» զբօսանաւը ժողովրդեան հուռաներու աղաղակներուն ներքեւ մեկնեցաւ դէպի Բէդէրհոֆ։

ԲԷԴԷՐՍԲՈՒՐԿ, 20 մայիս.— Կայսերական Ալեքսանտրա զբօսանաւը կէս օրէն քիչ վերջը Բէդէրհոֆ ժամանեց։ Անոր մէջ կը գտնուէին Նիքոլա կայսրը, Լուպէ Նախագահը, Ալէքսիս մեծ իշխանը ֆրանսական արտաքին գործոց նախարար Տէլքասէ, եւ Լուպէ Նախագահին հետեւորդները, արքունեաց նախարար Պառոն Ֆրետէրիքս, Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար կոմս Լամստորֆ, ծովային նախարարութեան տեղակալ Դիրդով, ծովային զօրավարներու սպայակոյտին պետը, իշխան Ուռուսով եւ կոմս Մոնդեպէլլօ եւ ուրիշներ։ Մեծ իշխանները, Նիքոլա կայսեր բազմաթիւ հետեւորդները ինչպէս նաեւ մեծ իշխաններու օգնականները եւ ֆրանսական դեսպանատան պաշտօնէութիւնը Բէդէրհոֆի մէջ կը սպասէին զբօսանաւուն ժամանման։ Լուպէ Նախագահը ողջունեց մեծ իշխանները եւ յետոյ ծովային զինուորներու՝ ի պատիւ իրեն բարեւի կեցած տեղէն անցաւ։ Անկից վերջ տեղի ունեցաւ այս վերջիններուն անցքը, որու միջոցին ֆրանսական ազգային երգը նուագուեցաւ։ Նիքոլա կայսրը եւ Լուպէ Նախագահը յետոյ կառք նստեցան եւ հանրային պարտէզին մէջէն դէպ ի կայարան դիմեցին։ Այս տեղ Բէդէրհոֆ քաղաքին կողմէ պատգամաւորութիւն մը քաղաքապետին առաջնորդութեամբ, ինչպէս նաեւ գիւղական համայնքներու պատգամաւորութիւն մը Բէդէրհոֆի շրջանակէն, Լուպէ Նախագահին ներկայացուցին աղ եւ հաց։ Ժամը 2 ու կէսին կայսերական թափօրը բոլոր հետեւորդներով մեկնեցաւ դէպ ի Զարսքոյէ Սէլօ։ Այս տեղ կայարանին մէջ խռնուած բազմութիւնը հուռայի բարձրաձայն աղաղակներով ընդունեց թափօրը։ Բէդէրհոֆէն Զարսքոյէ Սէլօ երթալու ատեն, երկաթուղիին մէջ նախաճաշ տրուեցաւ։

ԲԷԹԷՐՍԲՈՒՐԿ, 20 մայիս.—Կայսերական թափօրը ժամը 2 ու կէսին Զարսքոյէ Սէլօ ժամանեց։ Կայարանէն Նիքոլա կայսրը եւ Լուպէ Նախագահը կառքերով մեծ պալատը գացին, ուր երբեմն Պօղոս առաջին Ցարին կնոջ Մարիա կայսրուհիին բնակած սենեակները Լուպէ Նախագահին բնակութեան համար սարքուած էին։ Նախագահը պալատին գլխաւոր մուտքէն ներս մտնելէն վերջը կայսեր կողմէ առաջնորդուեցաւ, իրեն բնակութեան համար սահմանուած տեղերը։ Յետոյ կայսրը մեկնեցաւ իր բնակած Ալէքսանտր պալատը ուր կը գտնուի նաեւ Ցարուհին։ Ցարին մեկնելէն քիչ վերջը, Լուպէ Նախագահը այցելութիւն տուաւ կայսերական զոյգին, Ալէքսանտր պալատին մէջ։ Պալատէն ներս մտնելուն ֆրանսական հանրապետութեան Նախագահը ընդունուեցաւ առաջին արարողապետէն։ Զարսքոյէ Սէլօյէն Նախագահ Լուպէ իր հետեւորդներով Կաչինա գնաց։ Երկաթուղիին Կաչինայի կայարանը ժամանելուն Մարսէյեզ երգը նուագուեցաւ։ Լուպէ պալատը գնաց, մայր կայսրուհիին այցելութիւն տալու եւ յետոյ Զարսքոյէ Սէլօ վերադարձաւ։

ԲՈՐԷՆՀԱԿ, 20 մայիս.—Ֆրանսական հանրապետութեան Նախագահին այստեղ ժամանումը կը սպասուի, մայիս 25ին, կէս օրէն առաջ, Ֆրանսական թորփիլաւոր Քասսինի, Լուպէ Նախագահը հաւանականաբար 4 ժամ պիտի մնայ այս տեղ։ Թագաւորը յառաջիկայ շաբթուան սկիզբները օգափոխութեան կ'երթայ Վիսպատըն, Լուպէ Նախագահին այցելութենէն վերջ։

ԲԷԹԷՐՍԲՈՒՐԿ, 20 մայիս.— Զարսքոյէ Սէլօյի մեծ պալատին մէջ երեկոյեան ժամը 7 ու կէսին, ի պատիւ Լուպէ Նախագահին, ճաշկերոյթ մը տրուեցաւ, որուն 300 հոգիներ մասնակցեցան։ Նիքոլա կայսրը հետեւեալ բաժակաճառը արտասանեց.—

«Ձեզ ամբողջ սրտովս բարի գալուստ մաղթելուս առթիւ, պարոն Նախագահ, ուրախ եմ սա յոյսը յայտնելով թէ Ձեր մեզի տուած այցելութեան ատեն պիտի տեսնէք լաւագոյն ապացոյցները այն զգացմանց համար, որոնք Ֆրանսան եւ Ռուսիան կը միացնեն։ Կը մաղթեմ որ դուք այդ ապացոյցները իբր մէյ մէկ յիշատակներ պահէք, ինչպէս մենք, կայսրուհին եւ ես պահած ենք յիշատակը այն օրերուն, զորս անցեալ տարի Ֆրանսայի մէջ անցուցինք։ Ի պատիւ Ձեզ կը բարձրացնեմ բաժակս, Պարոն Նախագահ եւ կը խմեմ գեղեցիկ եւ մեզ բարեկամ դաշնակից երկրին բարօրութեան ու մեծութեանը համար։» Նուագախումբը սոր վրայ Մարսէյեզը նուագեց։ Լուպէ Նախագահը հետեւեալ կերպով պատասխանեց.—«Տէր իմ, երբ ես պատասխանեցի ձեր հրաւէրին, ինծի համար մասնաւոր հաճոյք մըն էր ձեզ բերելու մաղթանքները Ֆրանսայի, որ ձեր վեհափառութեան համար այն զգացումները կը տածէ, որոնց արտայայտութեան վերջերս ականատես եղաք։ Սակաւաթիւ ժամեր բաւական եղած են ինծի համար հաստատելու իմ կողմէս թէ Ֆրանսայի սիրտը որքան ներդաշնակօրէն կը տրոփէ իմ երկրիս սրտին հետ։ Ֆրանսա այնքան երջանիկ պիտի ըլլայ այս կատարեալ ներդաշնակութեան, որքան պիտի յուզուի այն յիշատակին համար, զոր ձեր վեհափառութիւնը եւ Նորին վեհափառութիւնը կայսրուհին, ինչպէս դուք ըսիք ինծի, պահած էք անկից։ Խորապէս երախտապարտ այն ընդունելութեան համար որ ինծի եղաւ, կը բարձրացնեմ բաժակս ի պատիւ ձեր վեհափառութեան եւ Նորին վեհափառութեան կայսրուհիին, Նորին վեհափառութեան Մարիա Ֆէոտորովնա Մայր կայսրուհիին ինչպէս նաեւ ամբողջ կայսերական ընտանիքին եւ կը պարպեմ զայն բարեկամ Ռուսիոյ, Ֆրանսայի անկեղծ ու հաւատարիմ դաշնակցին բարգաւաճման ու մեծութեանը համար։»

ԲԷԹԷՐՍԲՈՒՐԿ, 20 մայիս. —Կէս օրէն վերջը ժամը 5ին ֆրանսական «Քասինի» զրահաւորը եւ երկու ֆրանսական թորփիլանաւեր տեղս ժամանեցին եւ Նիքոլայի կամուրջին առջեւ խարիսխ նետեցին։

ՎԱԼՏԷՔ ՌՈՒՍՕՅԻ
ՄՕՏԱՒՈՐ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ

Հեռագիրները արդէն ժամանակին հաղորդեցին այն լուրը թէ Ֆրանսայի նախարարապետը Վալտէք Ռուսօ, նկատելով որ իր քաղաքական ծրագիրը այլ եւս գործադրութեան դրած է, որոշած է յունիս 1ին իր հրաժարականը տալ եւ Լուպէ Նախագահին թողուլ նոր դահլիճի մը կազմութեան հոգը։ Նորագոյն լուրեր կը հաստատեն այս լուրին վաւերականութիւնը։ Կ'ըսուի թէ Վալտէք Ռուսօ արդէն իր այս դիտաւորութիւնը յայտնած էր նախարարներուն, Խորհրդարանի վերջին նստաշրջանի փակման առթիւ, ինչպէս նաեւ Լուպէ Նախագահին, այս վերջինոյն դէպ ի Ռուսիա մեկնելէն օր մը առաջ։ Ներկայ դահլիճը պիտի շարունակէ իր աշխատութիւնները մինչեւ նոր դահլիճի մը կազմութիւնը։ Այս մասին կը հաղորդուին հետեւեալ հեռագիրներն ալ։

ՓԱՐԻԶ, 20 մայիս.—Այսօր տեղի կ'ունենայ կէս պաշտօնական սա յայտարարութիւնը թէ, Վալտէք Ռուսօ նոր Խորհրդարանի առաջին գումարման պիտի ներկայացնէ իր հրաժարականը։ Ֆրանսական նախարարապետին հրաժարման պատճառը կը նկատէ Թան, իբրեւ առեալ կարգ մը քաղաքական նկատումներ, նաեւ իր առողջական վիճակը, որ երեք տարուան ծանր աշխատութեան հետեւանքով բաւական խախտած է։ Անկից առաջ, Վալտէք Ռուսօ յաճախ ստիպուած էր իր անձնական առողջութիւնը եւ շահերը զոհել իր քաղաքական գործունէութիւնը ի գլուխ հանելու համար։ Այսօր սակայն ուր այդ բանը այլ եւս ըրած է, որոշած է հաստատապէս հրաժարիլ, եւ իր այս դիտաւորութեան մասին ալ թէ դահլիճին անդամները եւ թէ Լուպէ Նախագահը նախապատրաստած է։ Ուրեմն երբ ֆրանսական նորակազմ խորհրդարանը յունիս 1ին իր առաջին նիստը գումարէ, պիտի գտնուի հրաժարող դահլիճի մը հանդէպ, որ միայն կը ստանձնէ գործերուն շարունակութիւնը, մինչեւ որ Հանրապետութեան Նախագահը իրեն յատուկ իրաւունքով մը նոր դահլիճի մը կազմութեան խնդիրը կարգադրէ։ Վալտէք Ռուսոյի դահլիճին հրաժարումէն յետոյ, հանրապետութեան Նախագահը պիտի խորհրդակցի անշուշտ խորհրդարանի երկու մասերու ատենապետներուն հետ։ Հաւանական է որ Պուրժուա երեսփոխանական ժողովին ատենապետ ընտրուի, եւ Ֆալիէռ ալ վերընտրուի իբր ծերակոյտի ատենապետ։ Եթէ Պուրժուա անձնական նկատումներով մերժէ նոր դահլիճի կազմութեան հոգը կ'ընդունիլ, այն ատեն հաւանական է որ Ֆալիէռի յանձնուի անոր կազմութեան գործը. եթէ ինքն ալ չուզէ այս գործը ի գլուխ հանել, այն ատեն է որ նախարարական տագնապ մը կրնայ ծնունդ առնել Ֆրանսայի համար։ Միւս կողմէն, շատ դիւրաւ կարող չպիտի ըլլայ Վալտէք Ռուսօ հեռանալ։ Արդէն կ'ըսուի թէ բոլոր հանրապետականները համակրութեան ցոյցեր պիտի սարքեն, առաջարկելով Վալտէք Ռուսոյի որպէս զի կառավարութեան գործերուն գլուխը մնայ։

ՓԱՐԻԶ.—Կը հաւաստուի թէ, Վալտէք Ռուսօ արդէն մայիս 12ին յայտնած է հանրապետութեան նախագահին, իր հրաժարման դիտաւորութիւնը, եւ այդ առթիւ համաձայնութիւն մը գոյացած է, որպէս զի Լուպէի Ռուսիայէն վերադարձէն առաջ, պաշտօնական հրատարակութիւն մը չըլլայ։ Որովհետեւ ամէն պարագայի մէջ մայիս 28էն առաջ չ'սպասուիր որ դահլիճին հրաժարականը պաշտօնապէս հրատարակուի։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

★ Վերէնիկինկէն կը հաղորդուի թէ այնտեղ հաւաքուած են 200 է աւելի պօէր ներկայացուցիչներ։ Այստեղի պօէրական բանակցութեանց արդիւնքը հաւանականաբար պիտի ըլլայ անպայման անձնատուութիւն մը։

★ Սպանիոյ մայր կայսրուհին 10,000 ֆրանք տուաւ Մառթինիքի արկածեալներուն համար։

★ Կուաթէմալայէն կը հեռագրուի թէ եւրոպական ապրիլ 18ին ժամը առտուան 8ին սոսկալի երկրաշարժ մը տեղի ունեցած է Քուեզէլթէնանկոյի մէջ եւ ամբողջ քաղաքը հողին հաւասար բրած է։ Այս քաղաքը որ 25,000 բնակիչ ունէր, ընդհանուր կարեւորութեան տեսակէտով Կուաթէմալայի երկրորդ քաղաքն էր։ Բնակչութեան մեծ մասը զոհ գացած է աղէտին։ Երկրաշարժի ցնցումները շարունակած են մինչեւ ապրիլ 22։

★ Պերլինէն կը հաղորդուի թէ Վիլհէլմ կայսրը մայիս 20ին, Նոր պալատին մէջ նախաճաշի ատեն, բաժակ առաջարկեց Ռուսիոյ կայսեր կենացը։

★ Պելճիական ծերակոյտին մէջ, Ներքին գործոց նախարարը թագաւորին մէկ հրամանագիրը կարդաց, որով Խորհրդարանին նստաշրջանը կը փակուի։

★ Սոֆիայէն գրոյց մը կը հաղորդուի թէ Պուլկար փոխառութեան ծրագիրը, Խորհրդարանի ներկայ նստաշրջանին մէջ վիճաբանութեան չպիտի դրուի։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՕՆ. — Բրէզրինի միւթեսարըֆ անուանուեցաւ Թաղապետական Դ. շրջանակի անօրէն Ճէլալ պէյ։ Միտիլլի միւթեսարըֆ՝ Մէրսինի հրաժարեալ միւթեսարըֆ Դալիպ փաշա։ Պիզայի մուհասէպէճի՝ Ռոտոսթոյի մուհասէպէճի Նուրի պէյ, որուն յաջորդեց Կէլիպօլուի մուհասէպէճի Շաքիր էֆ.։ Կիւրինի (Արմաշ) նահիյ՝ Արաճի նախորդ նահիյ Մուսթաֆա Թէվֆիք էֆ.։ Վարնայի (Սելանիկ) նահիյ՝ Ալլընայի նախորդ նահիյ Իսմայիլ Հագգը էֆ.։ Եէլլաճի (Գոնիա) նահիյ՝ Զարչամպայի նախորդ նահիյ Եուսուֆ էֆ.։

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Ուլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ վերաքննիչ ատենի անդամ Րէուֆ պէյի։ Սանիէի Բ. աստիճան՝ Արտաքին Գործոց Նախարարութեան հիւպատոսական գործոց դիւանի քարտուղար Հիքմէթ պէյի։ Ֆէրիզութեան աստիճան՝ Զինուորական Բժիշկ յանձնաժողովոյ անդամ Լէվէր փաշայի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ ... ժողովոյ անդամ Ճէմիլ փաշայի, Կիւմիւշ Սույու հիւանդանոցին պաշտօնեայ միրլիվա Հայրէ փաշայի եւ Ռումանիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Պ. Քոնսթանթին Նաթուի։ Բ. կարգի Մէճիտիէ՝ Կէրպէլայի միւթեսարըֆ Րաշիտ փաշայի եւ Սպանիոյ Արտաքին Գործոց Նախարարութեան պաշտօնեաներէն Պ. Անիբոդաշայասդիի։ Դ. Մէճիտիէ՝ ֆրանսահպատակ երկրաչափ Պ. Րոման Ապէթի եւ ֆրանսական բանակին դնդապետներէն Պ. Մուլթոյի։ Դ. Մէճիտիէ՝ «Լէժիոն տ'Օնէօր» պատուանշանի դիւանին տնօրէն Պ. Բուանոյի եւ Վիեննայի մէջ անասուններու վաճառական Պ. Լէոբոլտ Հոուզքէրի։

Բ. Շէֆգաթ տրուեցաւ Ֆրանսայի «Լէժիոն տ'Օնէօր» պատուանշանին Մեծ Շանսըլիէին թիկնապահ Պ. տ'Օրինիագի կնոջ։

ԸՆԴՀ. ԱՄՍԱԿԱՆ

Կայս. Իրատէի մը համաձայն երեկուընէ սկսեալ ելմտական գանձէն մէկ մէկ ամսական վճարուիլ սկսաւ։

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ», որ ասկից առաջ Տպագրական Տեսչութեան մէկ հրամանագրով անպայման դադարման դատապարտուած էր, այսօրուընէ կը սկսի իր հրատարակութեան, նոյն տեսչութեան մէկ նոր արտօնագրով։

ՌՈՒՍԻՈՅ Նիքոլա Բ. Ցարը շնորհակալութիւն յայտնեց Վեհ. Սուլթանին այն շնորհաւորութիւններուն համար զորս Ն. Կ. Վեհափառութիւնը ըրաւ Անոր ծննդեան տարեդարձին առթիւ։

ԶՐԱՀԱՊԱՏ ՏՈՐՄԻՂԸ.—Այն երկու զրահապատ յածանաւերը զորս օսմ. կառավարութիւնը շինել կուտայ Անգլիոյ Արմսթրոնկ եւ Մ. Նահանգներու Քրամբ նաւարաններուն մէջ, կայսերական հրամանի մը համաձայն, պիտի կոչուին՝ առաջինը Ապտ-իւլ-Համիտ եւ երկրորդը՝ Ապտ-իւլ-Մէճիտ։ Այս երկու յածանաւերը ունին 330 ոտք երկայնութիւն, 42 ոտք լայնք, 30 ոտք խորութիւն, 16 ոտք ջուրէն վեր բարձրութիւն, 3250 թօնօ տարողութիւն, 12,000 ձիի ոյժ զօրութիւն եւ 24 մղոնի արագութիւն մը։

ՔԱՆԿԱԼԹԻԻ ռուսական հիւանդանոցին տարեդարձն էր երէկ, Ս. Նի'քոլա ըլլալով։ Այս առթիւ հանդիսաւոր պատարագ կատարուեցաւ այդ հիւանդանոցին եկեղեցիին մէջ, ի ներկայութեան ռուսական դեսպան Պ. Զինովիէվի եւ դեսպանատան, հիւպատոսարանի ու պահականներու պաշտօնէութեան։ Եկեղեցական արարողութենէն վերջը հիւանդանոցին բժիշկ Պ. Սէչքովիչ ու տիկինը հացկերոյթ մը տուին ներկաներուն։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Պառոն Մարշալ ֆոն Պիպէրշթայն, որուն՝ տիկինը եւ քանի մը ընկերներու հետ «Լորէլէյ» պահականաւով Արշիպեղագոսի կղզիները պտոյտի երթալը գրեցինք, երէկ իրիկուն նոյն այդ շոգենաւով եւ իր ընկերներուն հետ Պոլիս դարձաւ ու շիտակ գնաց Թարապիայի դեսպանատունը։

ԴԱՐԱՆԴԻՆԱ.— Եէմէնի նահանգին մէջ Ճէզանի մօտ Սըպիա ըսուած տեղը քոլերայի նմանող հիւանդութիւն մը երեւցած եւ մինչեւ հիմա 200 դէպք ու 80 մահ պատահած ըլլալով, 8/21 մայիս 1902էն սկսեալ, Կարմիր Ծովուն եզերքին Մասուրէթ-իւլ-Համիտի եւ Լօչէյայի միջեւ գտնուող մասէն,—այդ երկու քաղաքները մէջը չըլլալու պայմանաւ,—մեկնող շոգենաւները տասը օրուան դարանթինայի պիտի ենթարկուին։

ՓԱՐԻԶԻ օսմանեան դեսպան Միւնիր պէյի ընտանիքը Պոլիս եկաւ։

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԵԱՆՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆ.— Վեհ. Սուլթանին Ա. տարրալոյծ Պոնկովսքի փաշա եւ իր ընկերակիցը տակաւին հայթայթած չըլլալով Պոլսոյ մէջ անուշահոտութեանց գործարան մը բանալու համար պէտք եղած դրամագլուխը, խնդրեցին որ երկու տարի երկարի իրենց արտօնութեան պայմանաժամը։

ՊՐԻՉԷՊՕ ԻՇԽԱՆԸ. —Հանգուցեալ Պրիչէպօ իշխանին տրուած Իֆթիխարի պատուանշանը, Կայս. Իրատէի մը համաձայն պիտի կրնայ կրել իր տղան՝ Իշխան Վալանթէն Պրիչէպօ։

ԿԱՅՍ. ԻՐԱՏԷ մը արտօնեց Սամոսի իշխանութեան ոստիկանական տնօրէն Քոսթանթէն Անտրիատիքի էֆ.ի ընդունիլ եւ պէտք եղած ատեն գործածել յունական կառավարութեան կողմէ իրեն տրուած Դ. կարգի Ս. Փրկիչ պատուանշանը։

ՄԱՐԴԻՆԻՔԻ ԱՂԷՏԻՆ ԱՌԹԻՒ.—Ֆրանսական դեսպան Պ. Քոնսթան յանուն իր կառավարութեան, շնորհակալութիւն յայտնեց Վեհ. Սուլթանին, Ն. Կ. Վեհափառութեան կողմէ ի նպաստ Մառթինիքի արկածեալներուն շնորհուած քսան հազար ֆրանքին համար։

ԹՈՒՐՔԵՒՅՈՒՆԱԿԱՆ առեւտրական պայմանագրութեան յանձնաժողովը երեկ դարձեալ գումարուեցաւ Արտաքին Գործ-

ծոց պաշտօնատան մէջ եւ խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Ելմտական նախարարը երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

*** Ֆրանսական դեսպան Պ. Քոնսթան երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Բարձր Մեծ-Եպարքոսին եւ Ներքին Գործոց նախարարին հետ։

ԻԶՄԻՐ-ՆԻՖ ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԹՐԱՄՈՒԷՅԸ.—Իզմիր-Նիֆ շոգեշարժ թրամուէյի գիծին արտօնութեան պաշտօնական թուղթերը, գրուեցաւ թէ Բ. Դրան պիտի յանձնուէին մօտ ատենէն։ Իզմիրի կուսակալ Քեամիլ փաշա տեղեկագիր մը ղրկելով Հանրային Շինութեանց նախարարութեան, յիշելէ վերջ ծրագրուած գիծին ընծայելիք առաւելութիւնները, կը խնդրէ որ թուղթերը շուտով ղրկուին իրեն, որպէս զի կուսակալութիւնն ալ իր մասին դատէ այն առաւելութիւնները կամ անպատեհութիւնները զորս այդ գիծը կրնայ իրապէս ունենալ Իքի-Չէշմէ, Քեամիլպօղլու, Մուհաճիրլէր նորակազմ թաղերու բնակչութեանց, մինչեւ այն միջերանոցները որոնք ամէնէն աւելի պիտի օգտուին այս ձեռնարկին իրագործումէն։ Ցիշեալ պաշտօնական թուղթերը անցեալ օր Բ. Դուռնէն ղրկուեցան Իզմիր, Քեամիլ փաշայի։

ԱՁԱՊ-ԴԱԲՈՒԻՆ Շիշխանէի պահականոցը երկարող ճամբան պիտի նորոգուի 5000 ղրուշ ծախքով։

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Կ. Պոլսոյ յունական դեսպան Իշխան Մավրօքորտաթօի՝ դիւանագիտական ասպարէզը ձգելով Անտրոս կղզին երեսփոխան ըլլալու մասին շրջած զրոյցները կը հաստատուին տակաւ առ տակաւ։ Աթէնքի թերթերը վերջին անգամ կ'ըսեն թէ, Իշխան Մավրօքորտաթօ երեսփոխանական ժողովին մէջ իր նախագահութեամբ զատ կուսակցութիւն մը կազմելու ջանքեր կ'ընէր չատոնց ի վեր։ Իշխան Մավրօքորտաթօ մինչեւ 1882 Անդրոսի երեսփոխան էր արդէն։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՎԱՐՁԲԸ.—Հեռագիրներու վարձքի մասին, հեռագրական ու թղթատարական բարենորոգմանց մասնաւոր յանձնաժողովին կողմէ տրուած վերջին որոշումները, զորս երէկուան «Ծաղիկ»ով հաղորդեցինք, արդէն իսկ վաւերացուած ըլլալով, յառաջիկայ յունիսի սկիզբէն գործադրութեան պիտի դրուին։

ԳԱՆՏԻԱՅԻ (ԿՐԵՏԷ) Իսլամները 200 հատ ֆրանսական ոսկի եւս հաւաքեր են Հիճազի երկաթուղիին ի նպաստ։ Այդ գումարը այսօր վաղը կը ղրկուի Պոլիս։

ԹԷՀՐԱՆԻ օսմանեան դեսպանատան մեծ սրահին նորոգութեան համար աւելի ծախսուած գումարը, պատկանեալ պաշտօնարանին հաստիճններէն պիտի վճարուի, Պետական Խորհուրդին որոշման համաձայն։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ապրիլի հասոյթը (առանձնաշնորհեալ տուրքեր եւ ծխախոտի տասանորդ) 80,500 ոսկի եղած է։ Անցեալ տարուան ապրիլի հասոյթը 77,000 ոսկի եղած էր։

ԿԷՏՈՍԻ ՄԷՋ շինուած տիպար բանջարանոցին մէջ բաւական քանակութեամբ ազատխ, շաքարի ճակնդեղ, թութ եւ փորձի համար ալ գետնախնձորի հունտ տնկուեր է։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՎԵՐԱՏԵՍՉՈՒԹԵԱՆ խորհրդական Մէհմէտ Ալի պէյի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ. երէկ ու խորհրդակցութիւններ կատարեց գաւառներու մաքսատուններու ղրկուելիք պահոպան պաշտօնեաներու մասին։

ՖԻԼԻՊՊԷԻ ռուսական հիւպատոս Պ. Էքիմովիչ Եանեայի հիւպատոս կարգուեցաւ։

ԻԶՄԻՐԻ պարսկական դեսպան Ալի Խան Պոլիս եկաւ։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ ռուսական հիւպատոս Պ. Իլարիոնով Սելանիկ դարձեր է։ Պ. Իլարիոնով հանգստեան կոչուիլ խնդրեց Զարէն, որ ընդունեց զայն։ Պ. Իլարիանով մինչեւ իր յաջորդին գալը Սելանիկ պիտի մնայ։

ԲԱՐԻԶԻ նախորդ հրամանատար զօրավար Սուպհէ մօտ ատենէն արեւելեան քաղաքներ պիտի այցելէ եւ Պոլիս ալ պիտի գայ, կ'ըսէ «Մօնիթէօր»։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Մայիս 7ին Աղեքսանդրիոյ մէջ երեք դէպքեր Եգիպտոսի միւս կողմերը հինգ դէպքեր եւ վեց մահեր պատահած են։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ.—Քանի մը մաքսախոյզներ Ցանատանի Զայ Ազը նաւամատոյցէն նաւ կը մտնեն Քաթրէյնի ծովեզերքը հլլելու համար։ Սահմանադլուխի պահականոցէն տեսնուելով այս բանը, անմիջապէս ճամբայ հանուած զինուորները Բարաս Քէօփրիւսիի մէջ 13 մաքսախոյզներու կը հանդիպին եւ անոնց հետ կռիւի բռնուելով 8 հատը կը ձերբակալեն։ Մնացեալ 5էն չորսն ալ Ինճէ Գարասու գետին Միլովայի եզերքը զըրկուած հեծեալ ոստիկաններու կողմէ կը ձերբակալուին։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

ԷՏԻՐՆԷ 9/22 մայիս. — Կ. Պոլսոյ յունական դեսպան Իշխան Մավրօքորտաթօ երէկ Քալալայէն տեղս հասաւ եւ կայարանին մէջ ընդունուեցաւ քաղաքիս յունական հպատակներուն կողմէն։ Իշխան Մավրօքորտաթօ այսօր այցելութիւն տուաւ կուսակալ Մէհմէտ Արիֆ փաշայի, ու յետոյ, յունական հիւպատոսարանին մէջ ընդունեց յունական հպատակներու երեւելիները։ Վաղը արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով պիտի մեկնի դէպ ի Վիէննա եւ Բարիզ։

ՄԱՆԱՍԹԸՐ, 7/20 մայիս. —Քարաչօվայէն մէկ ժամ հեռաւորութեամբ Վլասյ անուն քրիստոնեայ գիւղին մէջ, Պուչոյի տունէն արկածով մը հրդեհ ծագեցաւ եւ չորս կողմ տարածուելով, հակառակ Քարաչօվայի թաղապետական ջըրհանկիրներուն կողմէ կատարուած ջանքերուն, հովին սաստկութեան պատճառաւ եւ գեղին մէջ լիք ջուրի աղբիւր մ'միայն հոր մը գտնուելուն համար, հետզհետէ ընդարձակուեցան բոցերը եւ այրեցին գիւղը կազմող 33 տուներէն 26ը, իրենց մէջի կարասիներով ու պարէնով։ Հրկիզեալները միւս տուներուն եւ մօտակայ գիւղերուն մէջ պատսպարուեցան եւ կը նայուին Քարաչօվայի Թաղապետութենէն։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. ՅԱԿՈԲԱՅ ՈՐԲԱՆՈՑԸ

Անցի օր, Ուսումն. Խորհրդոյ մէկ քանի անդամներուն Ս. Յակոբայ որբանոցը այցելելուն առթիւ, ծանուցանելէ ետք թէ այցելուները շատ գոհ չեն մնացած, կարգ մը դիտողութիւններ ըրած էինք։ Այդ առթիւ, նոյն որբանոցին տեսուչ Նիկողոսեան էֆ. մեզ ուղղած է հետեւեալ նամակը.—

* *

Ս. ՅԱԿՈԲ, 8 Մայիս 1902

Ձեր երէկուան թիւին մէջ կը հաղորդէք թէ Ուսումն. Խորհրդոյ երեք պատ. անդամները Ս. Փ. Ազգ. Որբանոց այցելած են եւ քննած տղայոց ուսումնական վիճակը, յորմէ գոհ չեն մնացեր. եւ այս առթիւ կը յաւելուք կարգ մը դիտողութիւններ։

Կը փութամ յայտնել թէ Ձեր երեւակայած վիճակը կամ Ձեզի հաղորդուած տեղեկութիւնները, որոնք Ձեր անտեղի դիտողութեանց պատճառ տուած են, բոլորովին անհիմն են։ Պատ. Ուսումն. Խորհուրդը, որ կարճ այցելութիւն մը միայն կրցաւ տալ Որբանոցիս, ընդհանուր կերպով տեղեկութիւնները քաղեց մեզմէ եւ քիչ ատեն ունեցաւ ծանօթանալու որբերուն ուսումնական վիճակին, յորմէ սակայն գոհ մնաց։

Աւելորդ է ըսել թէ՝ եթէ պատ. Ուսումնական Խորհուրդը գոհ մնացած չըլլար Որբանոցիս ուսումնական վիճակէն, անշուշտ պիտի չվարանէր իր դժգոհութիւնը մեզի յայտնելու. ուստի չեմ կրնար գիտնալ թէ «Ծաղիկ»ի յարգելի խմբագրութիւնը ո՞ւսկից առած է իր տեղեկութիւնը թէ Ուսումն. Խորհրդոյ երեք այցելու անդամները շատ գոհ չեն մնացեր Որբանոցի ուսումնական վիճակէն։

Որբանոցիս նկատմամբ Ձեր առած սխալ տեղեկութիւններուն հակառակ, փութամ յայտնել թէ Որբանոցիս Ուսումն. արդի վիճակը շատ գոհացուցիչ է, ինչպէս եղած էր անցեալ տարի։ Որբանոցս երկար տարիներէ ի վեր առաջին անգամ անցեալ տարի, չըջանաւարտներ ընծայեց, որոնք չըջանաւարտից Բնիկ Ցանձնաժողովոյ առջեւ կատարեալ յաջողութեամբ իրենց քննութիւնները անցընելէ յետոյ, մտան Կեդր. վարժարան, ուր՝ ըստ վկայութեան Ուսումն. Խորհրդոյ անդամոց, ինչպէս նաեւ նոյն վարժարանի ուսուցչաց, ամէնէն յառաջադէմները եղած են իրենց դասարաններուն մէջ, թէ իրենց առած բազմակողմանի ծանօթութիւններով եւ թէ իրենց աշխատասիրութեամբ։

Արդ՝ ինչպէ՞ս կարելի է որ անցեալ չըջանի մէջ յաջողակ ու յառաջադէմ չըջանաւարտներ հասցնող Որբանոցի այս տարւոյ ուսումն. վիճակը անգոհացուցիչ լինի. Նկատելի է որ նո՛յն ուսուցիչներն են թէ անցեալ եւ թէ ներկայ տարւոյ դասախօսները։

Աւելի բացատրութեանց պէտք չեմ տեսներ. կը յուսամ որ Պատ. Ուսումն. Խորհուրդը ինքն իր կողմէ հարկ եղած բացատրութիւնները ի պաշտօնէ հաճի տալ, իրեն վերագրուած դժգոհութեան մասին, եթէ յարմար դատէ։

Կը յաւելում միայն թէ՝ եթէ Պատ. Խմբագրութիւնդ կամ ուրիշ կրթասէր եւ որբասէր անձինք ուզեն անձամբ վերահասու ըլլալ մեր ուսմներուն եւ որբանոցի ուսումնական վիճակին, թող հաճին դիմել կամ Ուսումն. Խորհրդոյ եւ կամ ուղղակի որբանոցս, որ ամէնուն առջեւ բաց է։

Ըստ իս, կասկածելի է կրթասիրութիւնն ու որբասիրութիւնն անո՛նց՝ որոնք առանց բնաւ օր մը Որբանոց այցելած ըլլալու, առանց բնաւ տեսած եւ անձամբ քննած ըլլալու որբերուն Ուսումնական, արհեստական, կրթական կամ բարոյական վիճակը տեղւոյն վրայ, առաջին պատեհութեամբ առացած տեղեկութեան մը յենլով, կը փութան ափ յափոյ, առիթէ մը սպասողներու պէս, պարսաւանք տեղացնել հաստատութեանս եւ անոր պաշտօնէից վրայ, որոնց կատարած աշխատութիւններն ամէնէն աւելի դժուարին են եւ քաջալերութեան արժանի։

Կը ցաւիմ որ «Ծաղիկ» եւս արձագանգ եղած է սխալ տեղեկութեանց եւ դիտողութիւններու, եւ կը կարծեմ որ ինքն ալ պիտի չկարենայ ճողոպրել մեր յայտնած այս ցաւէն։

Խնդրելով ձեր անկողմնակալութենէն որ հաճիք ներկայս հիւրընկալել

Մնամ յարգանօք

Յ. Գ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

* *

Հրատարակելով այս նամակը, հարկ կը տեսնենք Նիկողոսեան էֆ.ի ուշադրութեան ներկայացնելու կարգ մը խորհրդածութիւններ որոնք կրնան մտածման բաւական նիւթ հայթայթել իրեն։ Թէ ուսումն. Խորհրդոյ անդամ մը իրեն տարբեր բան ըսած է եւ մեզի ալ տարբեր, ատիկա ո՛չ մէկ զարմանք կ'առթէ մեզի. բայց թէ մեր այդ առթիւ ըրած դիտողութիւնները «անտեղի» են, թող ներէ որ համաձայն չըլլանք իրեն։ Մենք գիտենք թէ ինք անձնապէս ինչ անձնուիրութեամբ, ինչ անձնազոհութեամբ կ'աշխատի, եւ թէ որբանոցը որչա՛փ կը պարտի իր ջանասիրութեան. մենք գիտենք թէ որչա՛փ գնահատելի են իր ձեռքին տակ գտնուող ուսուցիչներէն մէկ քանին, բայց ինք, անձնապէս պիտի կրնա՞յ ըսել թէ անոնց ամէնքն ալ այդպէս են։ Մեր փափաքածը ատ էր արդէն. գէ՞շ կ'ըլլար եթէ ամէնքն ալ լաւ տարրեր ըլլային իր ձեռքին տակ, քի՞չ կը չահէին որբերը։ Այս էր մեր գըրածներուն ոգին, եւ չենք գիտեր թէ ո՛ւր է անտեղութիւնը ատոր մէջ։

Եւ ապացուցանելու համար թէ որբանոցին ուսուցիչներուն մէջ կան աւելորդ տարրեր, ըսենք թէ անոնցմէ ամէնէն յաջողագոյններէն մէկը, զոր Նիկողոսեան էֆ. չէր վարանած այդ հանգամանքով ներկայացնելու, չկրցաւ նոյն իսկ Ռումէլի Հիսարի պէս համեստ վարժարանի մը մէջ օգտակար ըլլալ,—ինքնին զուրկ ըլլալով նոյն իսկ ուղղագրական տարրական ծանօթութիւններէ,— եւ իսկոյն ճամբու դրուեցաւ։

Ուսուցչի ցաւը Ս. Յակոբայ Որբանոցին համար յայտնի է, եւ պարզած էինք արդէն անոր պատճառները։ Ու կը զարմանանք որ Նիկողոսեան էֆ. կ'ըլլայ առաջին անգամ մեզ այպանողը, երբ այդ ցաւին բարձման պէտքը կը զգացնենք. մինչդեռ, ինք առաջինը պէտք էր ըլլար մեզ չնորհաւորող։

Մենք կը պնդենք մեր ըսածին վրայ, որովհետեւ իր կարծածին չափ անծանօթ չէ մեզի Ս. Յակոբայ որբանոցը, որուն մէջ տրուած բարոյական կրթութիւնը մանաւանդ չենք գիտեր թէ ինչպէ՛ս յաջող արդիւնք մը պիտի կրնար ծնիլ այնա՛նկ ուսուցիչներով, որոնք ինքնին չատ պէտք ունին այդ տեսակ կրթութեան մը։ Մենք մասնաւոր չէինք ըրած այս կէտը առջի օր. կը տեսնենք որ Նիկողոսեան էֆ. ալ իր նամակին մէջ, որբերուն ուսումնական վիճակին վրայ երկարօրէն տեղեկութիւններ տուած միջոցին կը մոռնայ նոյնը ընել անոնց բարոյական վիճակին համար։ Իրեն բան մը միայն կ'ըսենք։ Որչա՛փ ալ կարողութիւն ունենայ, որչափ ալ ջանք չայլէ, որչափ ալ անձնուիրութեամբ աշխատի, ինք եւ մէկ երկու չնորհքով ուսուցիչներ պէտք եղածին չափ գոհացուցիչ արդիւնք մը չեն կրնար առաջ բերել որբանոցին մէջ։ Տիպար ուսուցչական խումբ մը պէտք է այդ որբանոցին, բան մը որուն մենք սրտանց կը բաղձանք եւ որուն առթիւ կրկին զարմանք կը յայտնենք որ Նիկողոսեան էֆ. առաջիններէն չըլլար մեզի ձայնակցող։

Սանասարեան վարժարանի տեսուչներէն Աբուլեան էֆ. որ մայրաքաղաքս եկած է, երէկ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ս. Պատրիարքին հետ։ Ծանուցանենք այս առթիւ թէ «Ծաղիկ»ի վաղուան թիւով վերջին ծայր չահեկան ու կարեւոր վաւերագիր մը պիտի հրատարակենք՝ Սանասարեան վարժարանի տեսչական խնդրին նկատմամբ։

×

Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական Տեղապահ Տ. Կիրակոս եպիսկոպոսի հրաւէրին վրայ, Կիւրինի առաջնորդական տեղապահ Յակոբ վարդապետ Ատանա ուղեւորեր է, կաթողիկոսական ընտրական գործողութեանց մասնակցելու համար։ Ցակոբ վարդապետ փոխանորդ թողեր է տեղւոյն Ազգ. քահանան։

×

Ռումանական դեսպան Պ. Լահովարի երեքշաբթի օրը Ս. Պատրիարքին Բերայի բնակարանը գացած էր, բայց Ն. Սրբազնութիւնը նոյն պահուն Պատրիարքարան իջած ըլլալով, իր այցաքարտը թողած էր։ Ս. Պատրիարքը երէկ ռումանական դեսպանատունը երթալով, փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Պ. Լահովարիի։

×

Երէկ ծանուցինք թէ Գում Գափուի դրսի Թաղ. Խորհուրդը, նոյն թաղին մէջ վերջերս կազմուած Դպրաց Դասին վաւերացումը խնդրած էր Պատրիարքարանէն։ Ս. Պատրիարքը առ այժմ յետաձգեր է այդ վաւերացումը, յանձնարարելով նոյն ատեն որ առժամաբար չարունակէ իր պաշտօնը։

×

Գատըգիւղի Թաղ. Խորհուրդին մէկ քանի անդամները ասկէ առաջ հրաժարած ըլլալով, ուրիշ նոր ընտրելիներ առաջարկուած էին անոնց տեղ։ Պատրիարքարանը այս մասին տնօրինութիւն մը ընելէ առաջ, փափաք յայտնած էր տեսնել հրաժարեալ անդամներուն բուն հրաժարագրերը։ Թաղ. Խորհուրդը այդ հրաժարագրերը ուղղելով Պատրիարքարանին, ըսած է նոյն ատեն թէ հակառակ բազմիցս դիմում ըրած ըլլալուն, չէ կրցած համոզել այդ հրաժարեալ անդամները, ու չեչտած է իր կողմէ առաջարկուած նոր անդամներուն վաւերացման պէտքը։

×

Գրած էինք ասկէ առաջ թէ Արմաշի դպրեվանքին փոխ տեսուչ Թորգոմ վարդապետ իբր քարոզիչ խնդրուած է Խարբերդէն։ Այդ մասին հարցում եղած ըլլալով Արմաշի փոխ-վանահայր Դուրեան Տ. Եղիշէ եպիսկոպոս, Ն. Սրբազնութիւնը յայտներ է թէ Թորգոմ վարդապետ երկար ատենուան մը համար չի կրնար հեռանալ Դպրեվանքէն, ուր իր ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

×

Ինչպէս յայտնի է, Մայր եկեղեցւոյ նորոգութեան համար բացուած հանգանակութիւնը յաջողցնելու նպատակով դիմումներ պիտի ըլլային բարեսէր ազգայիններու։ Պատրիարքական կարգադրութեամբ, Եղիա վարդապետ եւ Մայր-Եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդին անդամներէն մէկ քանին սկսած են այդ դիմումները ընել։

×

Պատրիարքարան եկած նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ Մշոյ Հայ-Հռոմէականաց առաջնորդ Ներսէս եպիսկոպոս Ծընտոյեան Վանէն վերադարձին տասնըհինգ օրի չափ Բաղէշ մնալէ վերջը իր պաշտօնատեղին ուղեւորեր է։ Բաղէշի առաջն. փոխանորդ Պետրոս վարդապետ թէ՛ Ծընտոյեան եպիսկոպոսին եւ թէ՛ տեղւոյն Հայ-Հռոմէականաց հոգեւոր հովիւ Նալպանտեան Ցովհաննէս վարդապետի այցելութիւն տուեր է։ Ծնտոյեան եպիսկոպոս եւ Ցովհաննէս վարդապետ, երկու Հայ-Հռոմէական ազգայիններու հետ մեր Առաջնորդարանը երթալով փոխադարձ այցելութիւն տուեր եւ պատուասիրուեր են Փոխանորդ Պետրոս վարդապետի կողմէ։

Տե՛ս Սակարանը Զորրորդ էջին մէջ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊՈՒՏԱՓԷՇԹ, 22 մայիս. —Հունգարական պատուիրակութեան արտաքին գործոց յանձնաժողովը ընդունեց Փալքի տեղեկագիրը, գնահատելով Կոլուխովսքի կոմսին արտաքին քաղաքականութիւնը, այնքան մը ուղղութիւն տուող գաղափարներուն որքան տեսած գործերուն համար, եւ այս առթիւ նախարարին իր երախտագիտութիւնը կը յայտնէ արտաքին գործոց վարչութեան այնքան ճարտարօրէն, արժանաւորութեամբ եւ յաջողութեամբ տեղի ունենալուն համար։ Տեղեկագիրը բաց սստի կը յայտնէ յանձնաժողովին կատարեալ վստահութիւնը նախարարին ապագային մէջ կատարուելիքներուն նկատմամբ, եւ կը յայտարարէ թէ կ'ընդունի արտաքին գործոց պիւտճէն, այս մասին եղած վիճաբանութեան մը հիման վրայ։ Տեղեկագիրը, կը չնորհաւորէ նաեւ Կոլուխովսքի կոմսին այն յայտարարութիւնները որոնցմէ կը տեսնուի թէ երրեակ զինակցութեան վերանորոգումը ապահովուած է։

ՎԻԷՆՆԱ.— Երեսփոխանական ժողովը երկրորդ ընթերցմամբ ընդունեց պիւտճէին ամբողջութիւնը։

ԲԵԹԷՐՍԲՈՒՐԿ.— Աստուածուն Լուպէ Ս. Պետրոս եւ Պօղոս եկեղեցիին մէջ այցելեց կայսրերու գերեզմանները, եւ Աղեքսանտր երրորդի գերեզմանին վրայ պսակ մը դրաւ։ Ֆրանսական դեսպանատան մէջ, Լուպէի կողմէ տրուած նախաճաշին ներկայ գտնուեցան բոլոր ռուս բարձրաստիճան պաշտօնատարները։ Սեղանին վրայ, Լուպէի աջ կողմը բազմած էր Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Լամստորֆ կոմսը։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կը հաւաստուի թէ պատերազմական պաշտօնատան մէջ Լորտ Քիչնէրէն հեռագիր մը ստացուած է, հաշտութեան բանակցութեանց մասին։ Նախարարաց խորհուրդը վաղուան համար նիստի հրաւիրուած է։

ԲԱՐԻԶ.—Գաղթային նախարար Տըքրէ, հրահանգ ղրկեց Մարթինիքի կառավարչին, հեռագրել թէ կացութիւնը պէտքը ցոյց կուտա՞յ կղզին մասնակի կամ ամբողջական պարպուելուն, եւ ո՞րոնք են այն միջոցները որոնց ինքը պէտք ունի այն պարագային համար ուր անհրաժեշտ է կղզին պարպել։

ՊԷԼԿՐԱՏ.—Սերպիական կառավարական կուսակցութեան մեծամասնութիւնը վստահութեան քուէ տուաւ ի նպաստ Վուիչի դահլիճին։ Սքուբչինայի մէջ նախարարապետ Վուիչ յայտարարեց թէ դահլիճը կազմուած է արմատականներու մեծամասնութեան եւ նախկին յառաջդիմականներու միջեւ եղած համաձայնութեան մը հիման վրայ։ Սքուբչինային դեր ատենապետը Սթանոյէվիչ իր հրաժարականը տուաւ իր եւ ատենապետին միջեւ ծագած վէճի մը հետեւանքով։

ՊՈՒՔՐԷՇ.—Երէկուան զինուորական հանդէսներու ատեն թագաւորը ատենաբանութիւն մը ըրաւ չնորհակալութիւն յայտնելով բանակին անձնուիրութեան եւ հաւատարմութեան նոր ու խօսուն ապացոյցին համար։ Իրեն ներկայացուած պատկերներու հաւաքածոն դիտելով, ըսաւ նաեւ թէ իր մտածումները պիտի առաջնորդուին ամէնէն եռանդուն համակրութեամբ, դէպ ի այն զինուորական ընտանիքը, որուն գլուխը գտնուելուն համար ինքը այնքան հպարտ է։ Թագաւորին այս խօսքերը ընդունուեցան ոգեւորութեան աղաղակներով։

ԲԵԹԷՐՍԲՈՒՐԿ. —Ֆրանսական հանրապետութեան նախագահը այսօր այցելեց Բեթերսպուրկ քաղաքը։ Գնաց մայրեկեղեցին եւ այցելեց Բեթերսպուրկի ֆրանսական բարերարական ընկերակցութեան պատսպարանը եւ հիւանդանոցը։ Այցելութիւն տուաւ մեծ իշխաններուն եւ Մոսկուայի, Օտեսայի, Քիէվի, Վարշաւայի ֆրանսական գաղթականութեանց պատուիրակութիւններն ընդունեց։ Քաղաքը սքանչելիօրէն զարդարուած էր։ Քաղաքային պաշտօնատան չէնքին մեծ սանդուխին երկու կողմերը դրուած էին փառքի երկու արձանները եւ մէջտեղը խաղաղութեան հսկայ արձան մը։ Նէվաքի եւ Միքայէլ փողոցներուն անկիւնը երկու հսկայ արձաններ զետեղուած են Ֆրանսան եւ Ռուսիան ներկայացնող։ Փողոցներու մէջ ահագին է բազմութիւնը։ Համակրութեան աղաղակները վայրկեան մը չեն դադրիր։ Լուպէ նախագահը Բեթերսպուրկի քաղաքագլուխին յանձնել տուաւ 100,000 ֆրանք, քաղաքին բարեսիրական գործերուն համար։ Այս իրիկուն չքեղ ներկայացում։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բրեթորիայէն հեռագիրներ կը հաղորդեն թէ հաշտութեան բանակցութիւնները նպաստաւոր ընթացք մը ունին։ Սակարանին մէջ շատ լաւատես կարծիքներ կը տիրեն։ Անգլիական քոնսոլիտէն երկու բանդօ բարձրացաւ։ Հարաւային Ափրիկեան հանքային արժեթուղթերը մեծապէս կը բարձրանան։

ԲԱՐԻԶ.—Ֆոռ տը Ֆռանսէն հասած հեռագիրներ մեծ մտահոգութիւն կը պատճառեն։ Քաղաքը հրաբուխէ կործանելու վտանգին մէջ է։ Բնակչութիւնը չուարած է եւ կը փախչի դէպ ի հարաւ։

ՖԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 22 մայիս.— Այս առտու գաղթային պաշտօնատունը հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ֆրանսական զօրքերը անցեր են Թօնքինի սահմանագլուխէն, Չինական աւազակախումբերը հալածելու համար։

—Ֆոռ-տը-Ֆրանսէն կը հեռագրեն թէ բնակիչները կը չարունակեն փախչիլ։ Բազմաթիւ անձեր արդէն դէպի հարաւ մեկներ են, որովհետեւ հրաբուխը կը սպառնայ քաղաքին։

—Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ Զարուհիին ծննդաբերութիւնը օգոստոսին տեղի պիտի ունենայ։

ԲԵԴԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Նախագահ Լուպէ եւ Նիքոլա Զարը այս առտու Քրասնոյէ Սէլօյէն Բեդերսբուրկ գացին, ուր Պ. Լուպէ ֆրանսական Ընկերակցութեան Ապաստանարանին մէջ պիտի ընդունի Բեդերսպուրկի ֆրանսական գաղթականութիւնը եւ Մոսկուայի ու Օտէսայի գաղթականութեանց պատուիրակութիւնները։

"ԾԱՂԻԿ"Ի ՄՐՑՈՒՄԸ

Անոնք որ Պոլսէն կը մասնակցին «Ծաղիկ»ի մրցումին, մինչեւ յառաջիկայ երկուշաբթի պէտք է մեզի հասցուցած ըլլան իրենց պատասխանները։ Անկէ վերջ հասած պատասխանները չպիտի ընդունինք բնաւ։

ՏՈՒԲԹ. Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Բերա, Մեծ-փողոց, Կալաթա Սէրայի դպրոցին դէմ, թիւ 200
Գշ. Եշ. Շբ. օրերը առաւօտուն կանուխէն մինչեւ երեկոյ ժամ 11½,
Բշ. Դշ. Ուր. օրերը 6էն 11½, Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ, 9 Մայիս			
Օսմ. Թոհ. Սէրի Դ. Օ.Ո.	28	08	½
Ամենէն բարձր գին »	28	11	—
» վար գին »	28	08	—
Ալիվրէ »	—	—	—
Ռումէլի երկաթ. Փր.	111	12	½
Ամենէն բարձր գին »	111	50	—
» վար գին »	110	12	½
Թրամվայ »	161	—	—
Ամենէն բարձր գին »	161	—	
—			
8 օրուան Թոնսոլիտ	175	—	—
8 » Երկաթուղի	1	25	—
ԲԱՑՈՒՄ, 10 Մայիս			
Օսմ. Թոհ. Սէրի Դ, Օ.Ո.	28	07	—
» ժամ 5ին «	28	06	½
Ռում. երկաթուղի Փր.	111	12	½
» » ժամ 5ին »	110	12	½
—			
Թապաք Թիւրք Ռէժի	13	87	—
Սիկարէթ, Սէրի A	0	19	—
» » B	0	90	—
Պանք տը Մէթէլին	8	30	—
Ագիոն տէ Թրամուէյ	5	47	½

Ժուբիտանս	1	52	½
Ասուրէթ տ'Ասիւրանս	3	57	½
Գրէտի ժէնէրալ	0	10	--
Սօս. Օթ. տը Ֆիլ է տէթ	18	50	—
Ագիոն Գոմմերսիալ	0	9	—
Թօպագօ Գօրբօրէյշըն	0	8	09
Անթրբրբրիզ ժէնէրալ	0	6	06
5% Հէլլէնիք 1881	200	—	—
Պանք Նասիոն. Յուն.	415	—	—
Լօրիէօմ	71	—	—
Թրանսվալ	159	—	—
Պալըղ Բարաթի Ընկ.	483	—	—
Տէրքօզի Ջրի Ընկ.	276	—	—
Թրամվէյի Ընկ.	488	—	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբ.	264	—	—
Անատօլու Երկաթ.	10	65	—
—			
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	109	25	—
» » » չէք	109	—	¼
Բարիզ » »	23	02	½
» » » չէք	23	05	—
Պէրլին անտոկոս չէք	18	57	—
Գուրոն Աւստրիական	21	80	—
—			

ԴՐԱՄՆ. ԸՆԹԱՑՔԸ			
Անգլ. Ոսկի	110	04	—
20 Ֆրանգնոց	87	28	—
20 մարքնոց	107	15	—
Բոլ Էմբէրիալ	90	30	—
Քրիմից	51	07	—
Մէճիտիէ արծաթ	108	03	—
Մէճիտիէ քառորդ	107	20	—
Մէճիտիէ մանրուք	103	30	—
Պէշլիք	103	30	—
Մէթալլիք	102	30	—
Ռուպլի արծաթ	68	20	—
Շիլին	109	10	—
Ֆր. արծթ. Ֆրնս.	87	10	—
» » ռուսմէկն.	86	—	—
» » իտալկն.	77	—	—
Ոէճինա	08	30	—
Ռուպլի Թղթադրամ	8	59	60
Ֆլօրին »	9	06	—
Մարք »	107	30	—
Տրախմի »	36	50	—
Անգլ. ոսկի »	110	05	—
Ֆրանս. » »	87	30	—
Ռումէնկ. » »	86	30	—
Պուլկ. » »	86	30	—
Իտալ. » »	85	—	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

Բարիզ, 22 Մայիս			
3% Ֆրանսկն.	101	15	—
3½ % »	102	02	—
Օսմ. Թոհս. D	25	97	—
Ռում. Երկ.	111	75	—
Օսմ. Ռէժի	322	—	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	565	—	—
Օսմ. Մաքս	522	—	—
Օսմանիէ	461	—	—
Բէրիօրիթէ Թիւրք	—	—	—
Քրէտի Լիոնէ	—	—	—
5% Իտալական	102	40	—
Սպանիական արտաքին	78	75	—
Թէմպէքի փոխառութ.	445	—	—
Սէլանիկ-Կ. Պոլսոյ երկ.	274	—	—
Գասապա երկթ.	360	—	—
Թրանսվալ Թոհս.	162	—	—
Ռուսական 1890	—	—	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	25	21	--

Լոնտոն, 22 Մայիս			
Անգլ. Թոհս.	95	87	—
Օսմ. Ոսկի B	51	50	—
» C	27	63	—
» D	25	50	—
Օսմ. Պանքա	12	63	—
Իժիբսիէն Իւնիֆիէ	108	—	—
Տօմէնիալ	105	—	—
Ալյոռնի երկաթուղի	14	50	—
Դասապա »	86	—	—
5% Իտալական	—	—	—
5% Հէլլէնական 1881	39	—	—
Ոսկի »	30	50	—
Մօնօբոլ »	43	25	—
Ռուսական 1890	—	—	—
Պուլկար 1888 6%	87	—	—
Թրանսվալ Թոհս.	06	37	—
Փոխառթ. Բարիզի վրայ	25	35	—
—			

Վիէննա, 22 Մայիս			
Ռում. երկթ.	107	—	—
Օսմ. Ռէժի	294	—	—
Փոխն. Լոնտոնի վրայ	240	30	—
—			
Պրիւքսէլ, 22 Մայիս			
Ոսկի Օսմ. Սէրի D	25	65	—
Ռում. երկաթուղի	110	25	—
—			
Պերլին, 22 Մայիս			
Ռում. երկաթուղի	112	25	—
Ռուպլի (100ը)	216	25	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ	20	33	—
—			

300,000 ՖՐԱՆՔ ՊԱՐԳԵՒ

Նոր հաճոյք մը պատճառելու համար մեր բազմաթիւ բաժանորդներուն եւ ընթերցողներուն, մտածած ենք զիրենք մասնակից ընել Ռումէլիի երկաթուղիի վիճակահանութեան որ յառաջիկայ եւրոպական յունիս ամսուն մէկին տեղի պիտի ունենայ, եւ որուն գլխաւոր պարգեւը պիտի ըլլայ 300,000 ֆրանք։ Ասկէ զատ, 800 թիւեր պիտի շահին զանազան պարգեւներ։ Ահա թէ ինչպէ՛ս մասնակից պիտի ըլլան մեր բաժանորդներն ու ընթերցողները։ Վիճակահանութեան թուղթերէն 40 հատ — որոնց թիւերը այսօր իսկ կը ծանուցանենք — մեր կողմէ աւանդ պիտի թողունք Օսմ. Կայս. Պանքան։ Ինչ պարգեւ որ շահին այդ 40 թիւերը, ԱՄԲՈՂՋՈՒԹԻՒՆ պիտի բաժնուի մեր բաժանորդներուն եւ ընթերցողներուն միջեւ, ի՛նչ չափի ալ հասնելու ըլլայ անոնց թիւը։

Այս առթիւ, կը խնդրենք որ ուշադրութիւն դարձուի հետեւեալ կէտերուն։

1. Այս պարգեւին մասնակից չպիտի կրնան ըլլալ մեր այն բոլոր բաժանորդները որոնք մինչեւ վիճակահանութեան օրը (Եւրոպական յունիս մէկ) մեզի վճարած չըլլան իրենց բաժնեգինը։

2. Ներկայ ծանուցումը մինչեւ Եւրոպական յունիս մէկ «Ծաղիկ»ի մէջ պիտի հրատարակենք ամէն օր. մեր ոչ-բաժանորդ ընթերցողները, պարգեւին մասնակից ըլլալու համար պարտաւոր են հրատարակումի առաջին օրէն այսինքն երկուշաբթի ապրիլ 29/12 մայիսէն սկսեալ ամէն օր պահել այս ծանուցումը պարունակող «Ծաղիկ»ները եւ յունիս 2էն (Ը. Ն.) զրկել մեզի, առանձին ծրարով մը, վրան ալ անուննին գրուած։ Այս պայմանով միայն կրնան մասնակցիլ պարգեւին։ Փոխաքաղներուն յետոյ կը վերադարձուին իրենց զրկած թիւերը։

3. Մեր բոլոր բաժանորդները պէտք չունին այդ «Ծաղիկ»ները մեզի զրկելու։ Մեր տետրակներուն դիմելով կրնանք հասկնալ թէ որո՛նք վճարած են, որո՛նք չեն վճարած, եւ ըստ այնմ զիրենք մասնակից կը նկատենք կամ ոչ՝ վերոյիշեալ պարգեւին։

Այն քառասուն թիւերը զորս աւանդ թողուցած ենք Օսմ. Կայս. Պանքան եւ որոնց շահելէն պիտի նպաստաւորուին մեր բաժանորդները եւ ընթերցողները, հետեւեալներն են։

243,213	1,281,173	1,299,223	1,479,705	1,761,557
714,611	1,281,174	1,305,417	1,485,141	1,780,288
1,245,668	1,281,516	1,330,710	1,557,487	1,803,925
1,280,841	1,288,455	1,419,996	1,557,488	1,890,542
1,280,842	1,293,460	1,424,424	1,557,489	1,890,543
1,281,152	1,293,461	1,431,364	1,594,454	1,893,675
1,281,171	1,293,462	1,470,204	1,691,191	1,900,115
1,281,172	1,293,463	1,473,521	1,758,870	1,955,855

MATTONI
GIESSHÜBLER
ԲՆԱԿԱՆ
ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ
ԻՆՔՆԱԲՈՒՂԽ ԱՂԲԻՒՐ ԱԼՔԱԼԵԱՆ
ՍԵՂԱՆԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՒ ԶՈՎԱՑՈՒՑԻՉ
ԸՄՊԵԼԻ
Հազի, կոկորդի ցաւերու, ստամոքսի, ճարտուխի եւ միզարգելութեան լաւագոյն դեղը
ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՂ
Մեծ նպարավաճառներու, դեղավաճառներու, դեղագործներու քով եւ ճաշարաններու մէջ։
Heinrich Mattoni, Carlsbad et Vienne

ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1805
Մանկավարժական դասագրքերու
կեդրոն
ԳՐԱՎԱՃԱՌ
ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ
ՀԵՂԻՆԱԿ
Կ. Պոլիս, Մերճան փողոց, Թիւ 57

ՏՐՔ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
Նամճի գարեջրատան վրայի յարկը (ճիշդ Զըպուբճեանց դէմն)
Ամենատարբեր ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնէ. ցաւով զիմը եւ բուժուած վերադարձնելու պայմանաւ։
Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ, յար եւ նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։
Թմրեցուցիչ դեղերու եւ ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։
Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէսօր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունի։
Ց. Գ. Վերջ մը տալու համար Յաճախորդաց գանգատներուն, հրապարակաւ կ'ազդարարենք թէ ՄԵՆՔ Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ։
4—58-10ն

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐՔ
Ղալաթիա, Մէրթէպանի փողոց Ձէտխանէ 3
ՄՕՐԻՍ ՖԱՐՀԱՃԻ
Թղթակցութիւն ամէն լեզուով

Սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուին ատամնաբուժական աշխատանոցի համար հարկ եղած բոլոր գործիքները, ինչպէս նաեւ քաուչու, սիման, ամալկամ, Բարիզի գաճ, եւն։
ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՒՄՈՎ
Թուրքիոյ ամէն կողմերը կը ղրկուին սոյն ապրանքները

ՀԱՅ ՍԱՐՐԱՖ
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՃԱՐՓԱՍԼԸՂՆԵՐՈՒ
Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 136.
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ
Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 51.
Ղալաթիա, Թօբճուլար ճամբուն, թիւ 101.
Հարսանիքներու եւ երեկոյթներու համար գեղեցիկ ազգային, ինչպէս նաեւ կանոնաւոր սպասարկութիւն

لنجر مارقه‌لى انكليز كبريتلرى ٥٠٠-٤٠٠-٣٠٠-٢٠ ١٠٠ ٧٠ دانه‌لى قوطيلر
دروننده ممالك عثمانيه‌نك هر طرفنده فروخت
اولنور جنسى اعلا وناقابل مقايسه اوله‌قارى
توصيه اولنور تركيا و بلغاريا ايچون اجنته
عموميسى انكليز تجارى آرتور ژ هونتر
درسعادتده غلطه‌ده قرانتينه زقاغنده نومرو ٧

لنجر و قوقور لنجر ماركه‌لى [illegible]
[illegible] فروخت اولنور تركيا و بلغاريا ايچون اجنته عموميسى
انكليز تجارى آرتور ژ هونتر درسعادتده غلطه‌ده
قرانتينه زقاغنده نومرو ٧

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ամէն տեղ «ԼԸՆՋԸՐ» [illegible] 500, 400, 300, 200, 100, 70նոց [illegible]
ՓՆՏՌԵՑԷՔ ամէն տեղ «ԼԸՆՋԸՐ» [illegible] 150 և 80 թերթ [illegible]
ԱՐԹԸՐ Ժ. ՀԸՆԹԸՐ
Ղալաթիա, [illegible] Քարանթինա փողոց թիւ 7

ՄԻՇԵԼ ԹԻՖԼԻԶԵԱՆ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ԵՒ
ԱԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ
Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, թիւ 94

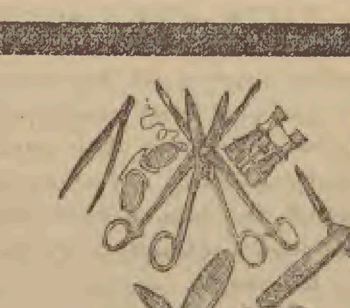

Այս վաճառատան մէջ, որ քիչ ատենուան մը միջոցին կրցաւ առաջնակարգ դիրք մը գրաւել մեր հրապարակին վրայ, թէ՛ իր ծախած ապրանքներուն գեղեցկութեան ու ազնուութեան, եւ թէ՛ գիներու անհամեմատ աժանութեան պատճառաւ, կը ծախուին ամէն տեսակ վիրաբուժական եւ ակնաբուժական գործիքներ։
ԳԻՆԵՐԸ ՇԱՏ ԶԱՓԱՒՈՐ
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում

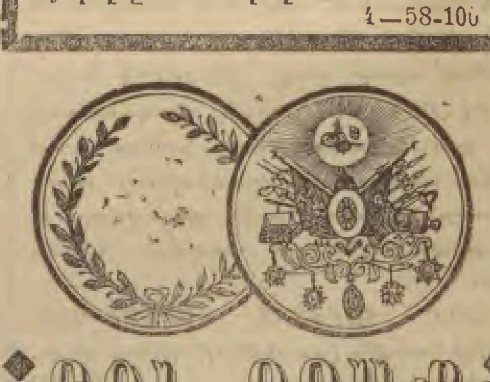

ԲՈԼ ՋՐԱՔ
ՆԿԱՐԻՉ
Կալաթա, Տէմիր խան, թիւ 26

Արտօնատէր Ա. ՍԱԳԱԵԱՆ
Տպագրութիւն Սագաեան Տպարան։

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (140)

ԺԱՌԼ ՄԷՌՈՒՎԷԼ

ՈՍԿԻԻ ՏԵՆԴԸ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԲԱՐԻԶԻ ԴԺՈԽՔԸ

ԻԵ.

ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԵԱՆ ՄՕՏ

—Մայրենի՛ս . . . Ծնելէդ ի վեր չէ դադրած ձեզի մտածելէ . . .

Ռընէ չհաւատալու շարժում մը ըրաւ։

—Խենթի՛ պէս կը սիրէր ձեզ . . . Արի՛ւն լացաւ ձեր վրայ։

Այն ատեն միայն Ռընէ բացաւ շրթունքը եւ ըսաւ.

—Երբ մարդ սիրէ իր զաւակը, չի լքեր զայն։

—Բայց դժբաղդ մայրենիդ կ'ամբաստանէք, կը սխալի՛ք։ Ինքը յանցաւոր չէ այս խնդրին մէջ։

—Ո՞վ հապա։

—Ուրիշ մէկը որուն պատմութիւնը պիտի ընեմ հիմա ձեզի։

Եւ սկսաւ իր սոսկալի խոստովանութիւնը։

—Այն երիտասարդ, պաշտելիօրէն գեղեցիկ կինը, զոր տեսաք հիմա եւ որ ձեզի կը սպասէ, աչքերը արցունքով լեցուն, Մատըլէն տ'Արվիլ կը կոչուէր։ Հայրը, նախագահ մը, կոմս տ'Արվիլ, հարուստ ու պատուաւոր մէկը, Պորթաներու մէջ դղեակ մը ունէր սքանչելի տեղ մը հաստատուած։ Այդ դղեակը կը կոչուի Թորժի դղեակ . . . Հրաշալի տեղ մըն է . . . Գիւղը կը կոչուի Սէն-Ժան-տիւ-Տէղէա։ Տ'Արվիլները առատաձեռն էին ու բարեսէր։ Փայտահատի մը այրիին մէկ տղան տեսան որ աղէկ տրամադրութիւններ կը ցուցնէր յառաջ երթալու, եւ զայն իրենց պաշտպանութեան տակ առին, գիւղին ժողովրդապետին քով տալով որ ուսմունք սորվի։ Օրին մէկը Նախագահը մեռաւ։ Իր կինը ու աղջիկը առանձին մնացին Լա Թորժ դղեակին մէջ։ Մատըլէն տ'Արվիլ կը մեծնար եւ տարիքին հետ կ'աւելնար նաեւ իր գեղեցկութիւնը։ Աղքատ այրիին տղան ալ կը մեծնար։ Ամէն անգամ զայն տեսնելուն աւելի գեղեցիկ աւելի սիրելի կը գտնէր։ Մօտէն հեռուէն միշտ անոր կը մտածէր։ Անոր պատկերը իր միտքէն չէր ելլեր։ Օր մը իմացաւ որ պիտի ամուսնանայ։ Խոստացուած էր հարուստ ազգականի մը։ Դըժբաղդ երիտասարդին ծայրայեղ սէրը կոյր կատաղութեան փոխուեցաւ։ Ու օճիր մը մտածեց, բան մը որուն իրագործումին նպաստեց դէպքը։ Իրիկուն մը անտառին մէջ, անչուշտ փառուած գտաւ զայն, անիկա որ կը խանդավառէր իր ուղեղը։ Անմիտ, անարդ ու քրամինելի յարձակում մը կատարեց վրան . . . ։ Ռընէ՛, ա՛ռ օճիրէն ծնած ես դուն, կը հասկնաս, չէ՞։ Դըժբաղդ մօրդ նշանածը անձնասպան եղաւ։ Մայրդ խելայեղ՝ այդ անձնասպանութենէն, վայրկեան մը չփոթած մնաց մասուան ու խենթութեան մէջ. . . Բժիշկը նոյն ինքն սոսկաց։ Քեզ քովէն հեռացուցին ո՛չ թէ լքելու համար, այլ մինչեւ որ աղէկնար քեզի կեանք տուողը։ Առողջացաւ վերջապէս եւ սկսաւ քեզ փնտռել։ Իր մայրը որ քեզ հեռացուցած էր, մէջտեղ չկար այլեւս, սոսկալի արկածի մը զոհ գացած ըլլալով։ Մնացեալը Թըշուառականին մէկը ըրաւ։ Իւրացուց քու սատակներդ եւ մութի մէջ պահեց քեզ. . . Կը հասկնա՛ս վերջապէս

—Այո՛։

Ռընէի աչքերը խոշորցան, կարծես անցեալին վրայ կը նայէին, պատառուած տեսնելով յանկարծ զայն մինչեւ հիմա ծածկող քօղը։

Ժագ Թուժրէ շարունակեց.

—Այն տղան յետոյ, օճրագործը, փախաւ Բ.-րիզ, մտաւ բանակին մէջ, հետզհետէ բարձրացաւ մինչեւ մեծ աստիճաններու։ Սակայն Մատըլէն երբեք չներեց իրեն։ Սոսկալիօրէն վշտահար, սուգի կեանք մը կ'անցնէր։ Մատըլէն տ'Արվիլ խոստացաւ միայն իր նկերը նայիլ դարձնալ, եթէ գտնէր կորսուած զաւակը։ Խեղճ երիտասարդին ջանքերը երկար ատեն պարապը ելան, ո՛վ գիտէր որ ա՛յդպէս, ինքնաբերաբար իր ձեռքը պիտի իյնայի՜ր . . .

Ռընէ սարսռաց։ Աչքերը յամրաբար բարձրացան մինչեւ զօրավարին դէմքը։

Անհասկնալի յուզման մը մէջ էր զօրավարը։

—Հա՛յր, մրմնջեց Ռընէ։

Ժագ Թուժրէ թեւերը բացաւ։

Ռընէ անոնց մէջ նետեց ինքզինքը, եւ մինչ զօրավարը կը սեղմէր զայն կուրծքին վրայ, մէկ կողմէն կը մրմնջէր.

—Այո՛, մոլորած դժբաղդը, խենթը, թշուառական՛ը որ քսան տարիէ ի վեր կը փորձէր զաւակը գտնել առանց հաւնելու . . . ։ Ոճիրը աններելիներէն էր։ Մարգի՛տ, եթէ զինուորին պէտք չիկնային ներել։ . . . Եւ ես ալ ինքզինքս չեմ ներեր . . . ։ Խղճահարութիւններս սոսկալի են . . . ։ Բայց եթէ դուն չզատապարտես զիս, զա՛ւն, աղջիկս, պիտի կրնամ հաւատալ որ երկինքի ներողութիւնը իջած է գլխուս վրայ։

—Հա՛յր, բարի էք։

—Ռընէ՛։

—Անուշութեամբ ընդունեցէք զիս, յուսահատութենէն ազատեցէք։

—Զաւա՛կս։

—Պէտք է որ սիրեմ ձեզ . . . կը սիրե՛մ։

—Բայց թող մեր դաղտնիքը մեզի մնայ։ Խօ՛սք տուր։

—Դուք հրամայեցէք. ես պիտի հնազանդիմ։

—Հրամանչունիմ, աղաչանք մը միայն։ Սիրէ՛ անիկա՝ որ իր երիտասարդութենէն ի վեր ա՛յնքան տառապեցաւ քեզի համար . . . Եւ իմ անունս երբեք մի՛ տար իր . . . Վայրկեանէ մը պիտի բաժնուինք իրարմէ, այլեւս չտեսնուելու պայմանով . . . բայց հեռուէն հոգիս պիտի հետեւի քեզի, քեզ՝ ո՛վ կենդանի պատկերը անոր որ թշուառ ըրաւ զիս խղճահարութիւններով։ Դէմքդ ազդուած է հօ՛ր։

Ու ձեռքը տարաւ կուրծքին։

(Շարունակելի)